

Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολή γάρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο καγὼ ὁ τάλας, δεδοικὼς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, PG 99, 1321)

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει διετίας...*

Τὸ φρόνημα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων σὲ ἀντιδιαστολή πρὸς τὸ φρόνημα τῆς «Συνόδου τῆς Κρήτης»

Ὁ **Συνοδικὸς θεσμὸς** ἀποτελεῖ τὸν θεοπαράδοτο καὶ ἀγιοπνευματικὸν τρόπο διοικήσεως ὅλων τῶν ὑποθέσεων τῆς Ἐκκλησίας μας.

Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι ἀκόμα καὶ στὴν ἀποστολικὴ περίοδο, κατὰ τὴν ὁποία ὑπῆρχε ἡ ὑψιστὴ αὐθεντία μέσα στὴν Ἐκκλησία, ἡ Ἀποστολικὴ αὐθεντία, ὁ **συνοδικὸς θεσμὸς** λειτουργοῦσε παράλληλα μὲ αὐτή.

Κορύφωση τῆς συνοδικῆς λειτουργίας τῆς πρώτης Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἡ Ἀποστολικὴ Σύνοδος (Πράξ. ιε' 2-29).

Ὅμως ἡ Ἀποστολικὴ Σύνοδος δὲν εἶναι ἡ μοναδικὴ συνοδικὴ λειτουργία στὴν πρώτη Ἐκκλησία: **Ἡ** ἴδια ἡ Πεντηκοστὴ ἐξεικονίζεται ὡς Σύνοδος, ἐνῶ ἀμέσως μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ ἡ ἐκλογή τοῦ Ματθία, λίγο ἀργότερα τῶν ἑπτὰ Διακόνων καὶ ὅλες οἱ ἱεραποστολικὲς ἐξορμήσεις γίνονταν πάντοτε μὲ συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς πρώτης Ἐκκλησίας καὶ ὄχι μὲ ἀπόφαση ἑνὸς Ἀποστόλου ἢ μόνο τῶν Ἀποστόλων.

Μελετώντας τὸν θεοπαράδοτο καὶ ἀγιοπνευματικὸν **συνοδικὸ θεσμὸ** στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, καθίσταται σαφὲς ὅτι αὐτὸς δὲν ἀφορᾷ ἀπλῶς στὴ διοίκηση –μὲ τὴ στενὴ ἔννοια τοῦ ὄρου– τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ ἀγγίζει τὸν πυρήνα τῆς ἴδιας Της τῆς ὑπάρξεως. **Καὶ** αὐτὸ ἐπειδὴ πρῶτιστο ἔργο καὶ ἀποστολή του εἶναι ἡ ἐν Ἀληθείᾳ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

(*) Βλ. http://aktines.blogspot.com/2018/06/blog-post_699.html. π. Ἀναστασίου Γκοτσόπουλου, Πάτρα, 15.6.2018. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

Για τὸ λόγο αὐτὸ καὶ ἡ τυχὸν περιφρόνηση ἢ κακοποίηση τοῦ **συνοδικοῦ θεσμοῦ** σὲ μία τοπικὴ Ἐκκλησία, πολὺ σύντομα ὀδηγεῖ καὶ σὲ **ἀλλοίωση τῆς πίστεως** καὶ **ὀριστικὴ ἀποκοπὴ** ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. **Ἡ** περίπτωσις τοῦ Πατριαρχείου τῆς περιωνύμου παλαιᾶς Ρώμης ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀλήθεια τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας.

Αὐτὴ ἡ τραγικὴ ἱστορικὴ πραγματικότητα μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἀσχολούμαστε σοβαρὰ στὸ μέτρο τῶν μικρῶν δυνατοτήτων μας μετὰ τὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης, δύο χρόνια τώρα μετὰ τὴ σύγκλησίν της.

Ἄν ἡ Ἀποστολικὴ Σύνοδος θεωρεῖται ἡ γενέθλια Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀπαρχὴ κάθε Ὁρθοδόξου Συνόδου, κορύφωση τοῦ **συνοδικοῦ θεσμοῦ** ἔχουμε στὶς Οἰκουμενικὰς Συνόδους.

Οἱ Οἰκουμενικὰς Σύνοδοι ἀποτελοῦν τὶς κατ' ἐξοχὴν ἑκτακτες δωρεὰς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τὶς ὁποῖες ἔχει προσφέρει ὁ Θεὸς γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν Ἐκκλησία Του νὰ βγεῖ ἀπὸ ἐξαιρετικὰ δύσκολες καταστάσεις. **Ἐ**τσι, οἱ Οἰκουμενικὰς Σύνοδοι ἔχουν καταγραφεῖ στὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση καὶ παράδοσις ὡς ἡ **τελειότερη καὶ ὑψηλότερη ἔκφρασις καὶ φανέρωσις τοῦ συνοδικοῦ πολιτεύματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.**

Για τὸ λόγο αὐτὸ καὶ κάθε Σύνοδος ποῦ θέλει νὰ ἀναγνωριστῆ ὡς «Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος» τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὀφείλει νὰ ἔχει ὡς πρότυπο, στὸ ὁποῖο νὰ κατατείνει, τὶς Οἰκουμενικὰς Συνόδους.

Βέβαια, σήμερα μία κατὰ γράμμα ἀντιγραφὴ τῆς πρακτικῆς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων δὲν εἶναι δυνατὴ, διότι οἱ συνθήκες εἶναι ριζικὰ διαφοροποιημέναι ἀπὸ τὴν πρώτην χιλιετίαν, κατὰ τὴν ὁποῖαν συγκροτήθηκαν ὅλες οἱ Οἰκουμενικὰς Σύνοδοι (πλὴν τῆς Θ' τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ).

Νὰ σημειώσουμε μόνον δύο καίριας σημασίας διαφοροποιήσεις:

1. Δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ ἐνιαία πολιτικὴ διοίκησις ὑπὸ ἓνα Χριστιανὸν Αὐτοκράτορα, ὅπως τότε, μετὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν τοῦ Ἀνατολικοῦ Κράτους. **Ἡ** Ἐκκλησία εἶχε τότε νὰ ἀντιμετωπίσῃ μία ἐκκλησιαστικὴ πολιτικὴ τῆς ἐνιαίας κρατικῆς-αὐτοκρατορικῆς διοικήσεως, ἐνῶ, ἀντίθετα, σήμερα οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἐγκαταστημέναι σὲ πολλὰς κρατικὰς ὀντότητας μετὰ ἀλληλοσυγκρουόμενα γεωπολιτικὰ συμφέροντα, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ δέχονται σοβαροὺς ἐτερόκλητους ἐπηρεασμούς, καὶ

2. Τότε ὑπῆρχε μία κοινωνία χριστιανικὴ μετὰ μέγα μέρος τοῦ λαοῦ νὰ παρακολουθεῖ μετὰ ζῶντο ἐνδιαφέρον τὰ θεολογικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσαν θεμελιῶδες στοι-

χειό τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἐνῶ σήμερα ἡ κοινωνία πορεύεται σὲ μεταχριστιανικὲς ἀτραπούς, ἔτσι ὥστε τὰ πνευματικά-θεολογικὰ ζητήματα οὔτε τὰ γνωρίζει, οὔτε κἂν ἐνδιαφέρεται.

Εἶναι, λοιπόν, προφανὲς ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπαναληφθοῦν ἐπακριβῶς τὰ ἐπὶ μέρους στοιχεῖα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ὁφείλουμε ὁμῶς νὰ στοιχούμεθα καὶ νὰ ἀκολουθοῦμε τὸ φρόνημά τους, τὸ ὁποῖο βρίσκεται πέρα καὶ πάνω ἀπὸ τὶς μεταβαλλόμενες πολιτικὲς, κοινωνικὲς, ἀκόμα καὶ ἐκκλησιαστικὲς ἱστορικὲς συνθήκες. **Τὸ φρόνημα** τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀποτελεῖ τὴν πολὺτιμη καὶ ἀξεπέραστη παρακαταθήκη τους στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ ταυτόχρονα παραμένει ὁ ἐσώτατος πυρήνας κάθε σοβαρῆς συνοδικῆς πράξης τῆς Ἐκκλησίας μας.

Κάθε Σύνοδος ποὺ διεκδικεῖ τὴν ὀνομασία «Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» καὶ ἀπαιτεῖ νὰ ἀναγνωριστεῖ ὡς τέτοια ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση, προφανῶς θὰ προσαρμοστεῖ ὡς **πρὸς τὰ ἐξωτερικά της στοιχεῖα** στὴ σύγχρονη ἐκκλησιαστικὴ καὶ εὐρύτερη πολιτικὴ πραγματικότητα, ἀλλὰ **στὴν οὐσία της** δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἀκολουθεῖ ἐπακριβῶς τὸ φρόνημα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Σὲ ἀντίθετη περίπτωση ἡ κατάληξή της εἶναι δεδομένη: τέλεια ἀπαξίωσή της ἀπὸ τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅσες προσπάθειες καὶ ἂν καταβάλλουν οἱ τὰ πρῶτα φέροντες. **Τὰ παραδείγματα** τῶν ληστρικῶν καὶ ἄλλων ψευτοσυνόδων (Ἐφέσου 449, Ἱερείας 754, Λυῶνος 1274, Φλωρεντίας 1439), παρὰ τὴν ἰσχυρὴ ἐκκλησιαστικὴ καὶ πολιτικὴ ὑποστήριξη, μὲ τὴν ὁποία ἔγινε προσπάθεια νὰ ἐπιβληθοῦν, ἀπαξιώθηκαν τελειῶς ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση μαζί μὲ τοὺς ἐμπνευστὲς καὶ πρωτεργάτες τους...

* * *

Ἄς προσπαθήσουμε νὰ «μετρήσουμε» τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης, χρησιμοποιώντας ὡς κανόνα τὸ φρόνημα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. **Ἡ ἀναγκαιότητα** χρησιμοποιήσεως τοῦ φρονήματος τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὡς θεμελιώδους κριτηρίου γιὰ τὴν ἀξιολόγηση τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου ἀναγνωρίζεται ἀκόμα καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπερασπιστὲς τῆς Κρήτης¹. **Ἐχουν**, λοιπόν, τὸ ἴδιο φρό-

1. Χαρακτηριστικὰ σημειώνει ὁ καθηγητὴς Γρ. Λαρεντζάκης ὑπερασπιζόμενος τὴν Πανορθόδοξη: «**Ποιά** πατερικὴ θεολογία καὶ ποιά πράξη τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Α' χιλιετίας ἐπικαλοῦνται ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἄρνητὲς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλου Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία συνεκλήθη στὴν Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία Κρήτης τὸν Ἰούνιο τοῦ 2016, ἐπαναλαμβάνοντες συνεχῶς

νημα ἢ μήπως εἶναι διαμετρικὰ ἀντίθετο;

Ὅα περιοριστοῦμε στὴν ἐξέταση μόνο πέντε καίριων σημείων:

Α. Ἡ συνοδικὴ αὐτοσυνειδησία

ῴλες οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι εἶχαν τὴν αὐτοσυνειδησία –δηλ. πίστευαν γιὰ τὸν ἑαυτό τους– ὅτι ἦσαν ὄντως «Ἀγίες καὶ Μεγάλες», δηλαδή Οἰκουμενικές.

Ἀκριβέστερα: οἱ Πατέρες ποὺ συγκροτοῦσαν τὶς Συνόδους, αὐτοὶ εἶχαν τὴ συνείδηση ὅτι συμμετεῖχαν σὲ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ ἐνεργοῦσαν καὶ ἀποφάσιζαν βάσει αὐτῆς τῆς αὐτοσυνειδησίας τους².

Τί συμβαίνει ὁμως μὲ τὴν Κρήτη; Ἐγείρεται σοβαρότατο πρόβλημα μὲ τὴν αὐτοσυνειδησία της! **Ἀ**πὸ τὴ μία πλευρὰ στὸν Κανονισμό Λειτουργίας καὶ στὴν «Ἐγκύκλιό» της διακηρύσσει ὅτι εἶναι «*Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας*», ἐν τούτοις ἐν τοῖς πράγμασι τίθεται ὑπὸ ἀμφισβήτηση ἢ διακήρυξη αὐτή. **Ἄ**ν θὰ ἦταν ὑπερβολικὸ νὰ λέγαμε ὅτι παρὰ τὶς μεγαλόστομες διακηρύξεις, ἀκόμα καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ μέλη τῆς Συνόδου δὲν φαίνεται νὰ πίστευαν ὅτι συνῆλθαν σὲ Σύνοδο καὶ μάλιστα ἀγιοπνευματικῆ, «Ἀγία καὶ Μεγάλη»!

Μᾶλλον αὐτοσυνειδησία διορθοδόξου συνεδρίου ἢ συνάντησης γνωριμίας καὶ ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων ὑπῆρχε στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης.

1. Σὲ αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ πλαίσιο ἐντάσσεται καὶ ἡ πρόσκληση σὲ ἐκπροσώπους αἰρετικῶν κοινοτήτων, οἱ ὁποῖες ἐμφοροῦνται ἀπὸ κακόδοξες ἀντιλήψεις καταδικασμένες ἀπὸ πολλὲς Οἰκουμενικὲς Συνόδους, νὰ παραστοῦν τιμητικὰ ὡς «παρατηρητές».

τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα καὶ μὲ φανατισμὸ σκανδαλίζουν τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπιφέρουν σύγχυση καὶ σχισματικὲς καταστάσεις;» (Γρ. Λαρεντζάκης, Οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι τῆς Α' χιλιετίας καὶ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, β' μέρος, στὸ <http://anastasiosk.blogspot.gr/2016/11/h.html>).

2. Ἀκόμα καὶ στὴν Β' Οἰκουμενικῆ, ἡ ὁποία συγκλήθηκε, ἀρχικά, ὡς Τοπικὴ Σύνοδος τοῦ Ἀνατολικοῦ Κράτους, οἱ Πατέρες Της, ἀμέσως μετὰ τὴ λήξη τῶν ἐργασιῶν Της, ἀπαντώντας σὲ πρόσκληση τοῦ Ρώμης νὰ συμμετάσχουν σὲ νέα Σύνοδο, ἀρνήθηκαν προβάλλοντας τὸ λόγος ὅτι συμμετεῖχαν ἤδη σὲ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (Κωνσταντινούπολη 381).

Ἔτσι ἀκριβῶς δὲν γίνεται καὶ στὰ συνέδρια τῶν κομμάτων, στὰ ὁποῖα καλοῦνται νὰ παραστοῦν ἐκπρόσωποι ἄλλων πολιτικῶν σχηματισμῶν γιὰ λόγους εὐγενείας καὶ ἀβρότητας;

Κάτι τέτοιο, ἀσφαλῶς, εἶναι ἐντελῶς ἀδιανόητο σὲ μία ἁγιοπνευματικὴ Σύνοδο, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν **ὑψιστὴ φανέρωση καὶ ἔκφραση τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ** καὶ δὲ μπορεῖ νὰ ἐκπέσει σὲ ἀπλὴ πανηγυρικὴ ἐκδήλωση-συνάντηση μὲ κριτήρια καὶ στοχεύσεις «ἐκ τοῦ κόσμου τούτου»...

Γι' αὐτὸ ποτὲ καὶ σὲ καμία ἀπὸ τὶς ἑκατοντάδες Ὁρθόδοξες Συνόδους ποὺ ἔχουν συγκροτηθεῖ στὴ δισχιλιετὴ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία δὲν παρίσταντο τιμητικὰ ἑτερόδοξοι-αἰρετικοὶ «παρτηρητές».

Αὐτὸ συνέβη μόνο στὶς δύο Συνόδους τοῦ Βατικανοῦ· ποτέ, ὅμως, καὶ σὲ καμία Ὁρθόδοξη Σύνοδο!

2. Κύριο καὶ βασικὸ χαρακτηριστικὸ μίας Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου εἶναι τὸ ὑποχρεωτικὸ τῆς συμμετοχῆς. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀνεκτὴ ἢ περιφρόνηση τῆς Συνόδου ἢ νὰ παρέχεται ἢ δυνατότητα μὴ συμμετοχῆς ἢ νὰ γίνεται ἀποδεκτὴ ἢ ἀναιτιολόγητη ἄρνηση συμμετοχῆς. **Τ**ὰ παραδείγματα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων εἶναι ἀπολύτως σαφῆ: **Κ**λήθηκαν νὰ παραστοῦν οἱ Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως Νεστόριος καὶ Ἀντιοχείας Ἰωάννης (Γ' Οἰκουμενική), Ἀλεξανδρείας Διόσκορος (Δ' Οἰκουμενική), Ρώμης Βιγίλιος (Ε' Οἰκουμενική), καὶ ἐπειδὴ ἀρνήθηκαν νὰ συμμετάσχουν **καταδικάστηκαν.**

Εἶναι ἀδιανόητη ἢ περιφρόνηση μιᾶς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ὅταν, βέβαια, εἶναι Ἀγία καὶ Μεγάλη καὶ ὄχι συνάντηση γνωριμίας...

Στὴν Πανορθόδοξη, προφανῶς οἱ συμμετέχοντες δὲν πίστευαν πραγματικὰ ὅτι συγκροτοῦσαν Ἀγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ δὲν ἐπιλήφθηκαν, ὡς ὄφειλαν, γιὰ τοὺς ἀπόντες ἀδικαιολόγητα, ὅπως εἶπαν, Πατριάρχες...

Ἴσως κάποιος ἀντιτάξει ὅτι γιὰ λόγους οἰκονομίας καὶ χάριν τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔλαβε ἡ Σύνοδος τὰ προβλεπόμενα κανονικὰ ἐπιτίμια γιὰ ὁποιους τὴν περιφρόνησαν καὶ δὲν προσῆλθαν. **Π**άντως οἱ Πατέρες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων δὲν σκέπτονταν ἔτσι...

Ἐκτὸς αὐτοῦ ὅμως, οἱ μετὰ τὴ Σύνοδο –καὶ μὲ ἀφορμὴ τὴ Σύν-

οδο Κρήτης³!– ενέργειες χορηγήσεως αυτοκεφάλου στην Ούκρα-

3. Ξεαιρετικά ενδιαφέρουσα είναι ή αναφορά του Καθηγητού π. Cyril Hovorun στο 8ο Συνέδριο Ὁρθοδόξου Θεολογίας ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Θεσσαλονίκη, 21-25.5.2018) ποὺ **συνδέει τὴν ἀναγνώριση Ἀυτοκεφαλίας στὴν Οὐκρανία μὲ τὴν ἄρνηση τῆς Κανονικῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας (ὑπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας) καὶ προσωπικὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰνουφρίου νὰ ἀποδεχθεῖ τὶς ἀποφάσεις τῆς Κρήτης!**

Εἶπε ἐπὶ λέξει ὁ καθηγητὴς Hovorun: «**Ἐδῶ** θὰ ἤθελα ἐπίσης νὰ ἀναφερθῶ στὴ ρητορικὴ τῆς ἡγεσίας τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Πατριαρχεῖο Μόσχας. **Ὁ** Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς ποὺ εἶναι δεύτερος στὴν τάξη τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὸν Πατριάρχη Μόσχας, καὶ πάντοτε συμμετέχει σὲ ὅλες τὶς συνοδικὲς πράξεις τῆς Ἐκκλησίας **δὲν εἶναι τόσο προσεκτικὸς στὶς ἀποφάσεις του γιὰ τὴν Πανορθόδοξο Σύνοδο**, ὅπως τὰ ὑπόλοιπα μέλη τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ἡ ἐπίσημη ρητορικὴ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας κατονομάζει τὴν Πανορθόδοξη Σύνοδο ὡς Σύνοδο, τουλάχιστον λένε ὅτι εἶναι Σύνοδος, **ὁ Μητροπολίτης Ἰνούφριος τῆς Οὐκρανίας τὴν ἔχει ἀποκαλέσει ἕνα Συνέδριο, Conference, μερικῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Πιστεύω** ὅτι ὁ Πατριάρχης Κύριλλος δὲν ἔχει προσωπικὲς, ἰδεολογικὲς διαφοροποιήσεις μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου. **Τὰ** κίνητρά του γιὰ τὴ Σύνοδο εἶναι ἄλλου εἴδους. **Ὁ** Μητροπολίτης Ἰνούφριος **ὅμως εἶναι ἀντίθετος στὴ Σύνοδο ἰδεολογικά. Εἶναι ἕνας πολὺ συντηρητικὸς Ἱεράρχης, ἅγιος ἄνθρωπος, ἀλλὰ συντηρητικὸς** γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ Πανορθόδοξος Σύνοδος φαίνεται πολὺ φιλελεύθερη, τὸ λέει καὶ αὐτός, ἀλλὰ χρησιμοποιοεῖ καὶ ὑποστηρίζει ἄλλους νὰ φέρονται πιδ ἄνοιχτὰ καὶ πιδ ἄνοιχτὰ κριτικὰ ἀπέναντι στὴ Σύνοδο. **Τὸ** στόμα τοῦ Μητροπολίτη Ἰνούφριου γιὰ τὴν Πανορθόδοξο Σύνοδο εἶναι **ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μπάντσεν Λογγίνος. Αὐτὸς** εἶναι Βοηθὸς Ἐπίσκοπος στὴ Μητρόπολη ἀπὸ ὅπου προέρχεται ὁ ἴδιος ὁ Μητροπολίτης Ἰνούφριος. **Ὁ** Λογγίνος ἦταν μοναδικὸς Ἀρχιερεὺς ποὺ ἔλαβε μέρος στὴ Σύναξη ποὺ συνῆλθε στὴ Θεσσαλονίκη (σ.σ. ἐννοεῖ στὸν Πειραιᾶ) τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2017 (σ.σ. 2016) γιὰ νὰ καταδικάσει τὴν Πανορθόδοξο Σύνοδο. **Κατὰ τὴ γνώμη τοῦ Λογγίνου ἡ Σύνοδος αὐτὴ εἶναι αἰρετικὴ ἐπειδὴ προωθεῖ τὸν οἰκουμενισμό.** Ὑπογραμμίζω ὅτι εἶναι ὁ μοναδικὸς Ἀρχιερεὺς ποὺ ἔλαβε μέρος σὲ αὐτὴ τὴ Σύναξη (σ.σ. ποὺ διοργάνωσαν τέσσερις Μητροπόλεις καὶ ἡ Σύναξη Κληρικῶν καὶ Μοναχῶν). **Παρὰ** τὶς ἐνέργειες καὶ τοποθετήσεις καὶ νουθετήσεις του ποὺ δὲν συμπίπτουν μὲ τὶς ἐπίσημες ἀποφάσεις τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, **ὁ Λογγίνος ἀπολαμβάνει τὴν ὑποστήριξη τοῦ Προκαθημένου τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας**, ὁ ὁποῖος μάλιστα τὸν προώθησε ἀπὸ Ἐπίσκοπο σὲ Ἀρχιεπίσκοπο καὶ τοῦ δείχνει καὶ ἄλλα σημεῖα τῆς εὐνοίας του. **Συμπερασματικά**, μπορῶ νὰ πῶ ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ παράγοντες ποὺ ἀντιδρῶν στὴν Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο ἔχουν διαφορετικὲς σκοπιμότητες. **Ὁ** Πατριάρχης Μόσχας καὶ οἱ ἐπίσημοι συνοδικοὶ θεσμοὶ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀναγνωρίζουν αὐτὴ ὡς Σύνοδο ἀλλὰ ὄχι ὡς Ἁγία ἢ Μεγάλῃ ἢ Πανορθόδοξη. **Καὶ** ὁ λόγος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς Συνόδου, οἱ ἐνέργειές της σκοπεύουν νὰ ὑποβαθμίσουν τὴ σημασία καὶ τὸ κύρος αὐτῆς, ὄχι νὰ τὰ ἐξουθενώσουν ἐντελῶς. **Ταυτόχρονα** ὑπάρχει καὶ κίνημα **ἀκραῖου συντηρητισμοῦ**, τὸ ὁποῖο ἀπορρίπτει τὴ Σύνοδο χωρὶς ἐπιφυλάξεις καὶ θεωροῦν ὡς αἰρετικὴ, ὡς μὴ Ὁρθόδοξη κλπ. **Καὶ** στὸ κίνημα αὐτὸ συμμετέχουν κυρίως λαϊκοί, μοναχοὶ καὶ κληρικοί, ἀλλὰ καὶ κάποιοι Ἐπίσκοποι. **Τὸ ἐπίκεντρο τῆς ἀντίστασης αὐτῆς**

νία ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τῆς Συνόδου, κινδυνεύουν νὰ τινάξουν στὸν ἄερα τὴ διορθόδοξη συνεργασία καὶ νὰ δυναμιτίσουν τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Συνεπῶς, γιὰ ποῖο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἐνότητα ὀμιλοῦν;

3. Ἐπίσης, καθοριστικὸ χαρακτηριστικὸ μιᾶς πραγματικῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ποὺ τὴ διαφοροποιεῖ πλήρως ἀπὸ τὰ συνέδρια ἢ ἄλλου εἴδους συναντήσεις, εἶναι ὅτι ἡ Σύνοδος ἀποφασίζει τελεσίδικα καὶ ὑποχρεωτικὰ γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὁλόκληρη τὴν Ἐκκλησία.

Ἄξιο νὰ σημειωθῆῖ ὅτι ἡ Σύνοδος ἢ ὅποια νὰ θέτει ἐν ἀμφιβόλῳ τὶς ἀποφάσεις τῆς ἢ ἀνέχεται καὶ πολὺ περισσότερο παρέχει τὴ δυνατότητα μὴ ἀποδοχῆς ἢ μὴ ἐφαρμογῆς τοῦ συνόλου τῶν ἀποφάσεών τῆς, ἰδιαίτερα δὲ σὲ καίριας σημασίας θέματα, ὅπως εἶναι τὰ δογματικά-ἐκκλησιολογικὰ ζητήματα. **Σ**ὲ τέτοια περίπτωση ἀκόμα καὶ ἡ ἀπλὴ δήλωση ἀρνήσεως καθιστᾷ τὸν ἀρνούμενο τὴ Συνοδικὴ ἀπόφαση ὑπόλογο ἐναντι τῆς Συνόδου.

Ἄξιο εἶναι ἀπλὸ τὸ ζήτημα, ἀλλὰ ἄπτεται αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς σοβαρότητος ἢ μὴ τῆς Συνόδου!

Εἶναι ἀδιανόητο στὴ συνοδικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας συνοδικὰ μέλη νὰ ἀρνοῦνται νὰ ὑπογράψουν τὴ **δογματικὴ ἀπόφαση** καὶ νὰ μὴν ὑφίστανται τὶς σοβαρὲς κανονικὲς συνέπειες.

Ποτὲ καὶ σὲ καμία Οἰκουμενικὴ Σύνοδο δὲν συνέβη κάτι παρόμοιο. **Π**οτὲ καὶ σὲ καμία Οἰκουμενικὴ Σύνοδο δὲν δόθηκε ἡ δυνατότητα ἀρνήσεως ὑπογραφῆς τῆς δογματικῆς ἀποφάσεως χωρὶς συνέπειες. **Σ**τὴν 5' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ὁ παριστάμενος Πατριάρχης Ἀντιοχείας Μακάριος ἐπειδὴ ἀρνήθηκε νὰ ἀποδεχθεῖ τὴ δογματικὴ ἀπόφαση τῆς Συνόδου καθαιρέθηκε, ἀναθεματίστηκε καὶ ἐκδιώχθηκε ἀπὸ τὴ Σύνοδο.

Οἱ Πατέρες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων δὲν ἀντιμετώπιζαν τέτοια ζητήματα... χαλαρά, οὔτε ἔπαιζαν ἐν οὐ παικτοῖς... γιὰτὶ εἶχαν

κατὰ τῆς Συνόδου, στὸ ἐπίσημο ἐπίκεντρο, πιστεύω, δυστυχῶς, εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας σὲ ἔνωση μὲ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας. Παρότι ἡ Μόσχα δὲ συμμερίζεται αὐτὲς τὶς ὁλοκληρωτικὲς τοποθετήσεις τὶς ἐκμεταλλεῖται, πιστεύω, γιὰ δικούς τῆς λόγους. **Ἐ**δῶ νομίζω ὑπάρχει ἡ ἀναλογία μὲ τὸ πολυσυζητημένο θέμα τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας. **Μ**ὲ τὸν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο ἡ Μόσχα ἐκμεταλλεῖται τὶς φοβίες ποὺ τῆς δείχνει ἡ Οὐκρανικὴ Ἐκκλησία γιὰ τὴν Δύση ποὺ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο προμήνυε γιὰ νὰ θεραπεύσει τὸ Οὐκρανικὸ Σχίσμα. **Ἡ** ἡγεσία τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας κινεῖται ἀπὸ τὸν συντηρητικὸ φόβο νὰ ἀλλάξει τὸ ἐκκλησιαστικὸ status quo στὴν Οὐκρανία, ἐνῶ ἡ Μόσχα σκοπεύει νὰ ἀλλάξει τὸν δικὸς τῆς status quo στὸν Ὁρθόδοξο κόσμον !

τὴ συνείδηση ὅτι συγκροτοῦσαν Ἁγίες καὶ Μεγάλες Συνόδους.

Ἐπάρχει μόνο μία ἐξαίρεση ἢ ὁποία ὁμως ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀνωτέρω πραγματικότητα: **Σ**τὴν Δ' Οἰκουμενική, μετὰ τὴν καταδίκη τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Διοσκόρου, δεκατρεῖς Αἰγύπτιοι ἐπίσκοποι ἀρνήθηκαν νὰ ὑπογράψουν τὴ Συνοδικὴ ἀπόφαση, ἀναμένοντας τὴν ἐκλογή νέου πατριάρχη, διότι «*ἔθος εἶναι ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ διοικήσει, παρὰ γνώμην καὶ διατύπωσιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου μηδὲν τοιοῦτο ποιεῖν*». ἤλωσαν ὁμως κατηγορηματικὰ ὅτι ἀποδέχονται πλήρως τὴν πίστη τῆς Συνόδου, ἀλλὰ ἔχουν τυπικὸ κώλυμα ποῦ δὲν μποροῦν νὰ ὑπογράψουν. **Ἡ** Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δὲν τὸ ἀποδεχόταν αὐτό.

Τελικά, μετὰ ἀπὸ πολὺ ἔντονη συζήτηση καὶ μὲ θερμές, γονυκλινεῖς ἱκεσίες τῶν Αἰγυπτίων ἐπισκόπων («*ἐλεήσατε τὸ γῆρας ἡμῶν, ἐλεήσατε, καὶ μὴ παρεάσητε ἡμᾶς ἐν ἀλλοδαπῇ τὸν βίον ἡμῶν καταλῦσαι. Καὶ ἔρριψαν ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἔδαφος οἱ αὐτοὶ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ εἶπον· ἐλεήσατε ἡμᾶς, φιλόανθρωποι ἔστε*»), καὶ μόνο ἀφοῦ ἔδωσαν σοβαρὲς ἐγγυήσεις καὶ τοὺς ἀπαγορεύθηκε ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὴν πόλη, ἔγινε ἀποδεκτὸ ἀπὸ τὴ Σύνοδο νὰ ἀναβληθεῖ ἡ ὑπογραφή τους μέχρι νὰ ἐκλεγεῖ νέος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας⁴.

Γιὰ τοὺς Πατέρες τῆς Συνόδου ἦταν θέμα σοβαρότητας καὶ αὐτοσυνειδησίας τῆς ἴδιας τῆς Συνόδου, ἦταν ἐντελῶς **ἀδιανόητο κάποιοι νὰ μὴν ὑπογράψουν καὶ νὰ θεωροῦνται μέλη τῆς Συνόδου καὶ τῆς Ἐκκλησίας.**

Τί συνέβη στὴν Κρήτη; Πολύ... χαλαρά! Ὅποιοι ἤθελαν ὑπέγραψαν! Ὅποιοι ἤθελαν δὲν ὑπέγραψαν! Ἄλλοι ποῦ ἀρνήθηκαν νὰ ὑπογράψουν, ὑπέγραψε «ἀντ' αὐτῶν» ὁ Ἀρχιεπίσκοπός τους! Ἄλλοι ὑπέγραψαν «μὲ ἐπιφύλαξη»! Ποῦ ἀκούστηκε ποτὲ ὑπογραφή σὲ συνοδικὴ ἀπόφαση μιᾶς πραγματικὰ Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου «μὲ ἐπιφύλαξη»! Προφανῶς δὲν ἦταν Ἁγία καὶ Μεγάλη!

Αὐτὴ καὶ μόνο ἡ πραγματικότητα τῶν ὑπογραφῶν ἀποτελεῖ τὴν ἀπόλυτη ἀπαξίωση τῆς Κρήτης! Οἱ ἀρνήσεις στὸ περίφημο 6ο κείμενο ἔφτασαν τὶς 30 ἐπὶ συνόλου 162 ἐπισκόπων (δηλ. τὸ 25% ἀρνήθηκε νὰ ὑπογράψει)! Καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ δὲν ζητήθηκε ἀπὸ κανένα ὁ λόγος, δὲν ἐπιβλήθηκαν σὲ κανένα οἱ παραμικροῦ τύπου κυρώσεις, οὔτε κἂν συστάσεις! Τὸ τραγικὸ εἶναι ὅτι αὐτὴ

4. Βλ. σχετικὴ συζήτηση στὴν 4η συνεδρίαση τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, στὸ Σπ. Μήλιας, Πρακτικὰ τῶν Ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐκδ. Καλύβης Τ. Προδρόμου Ἱ. Σκητῆς Ἀγ. Ἀννης, Ἁγ. Ὅρος, (στὸ ἐξῆς: Πρακτικὰ) τ. Β' σελ. 162-164. Mansi 7, 49A-61A. ACO 2,1,2,110-114.

ή ἀδιανόητη γιὰ σοβαρὴ Σύνοδο δυνατότητα προβλεπόταν στὸν Κανονισμὸ Λειτουργίας τῆς Πανορθόδοξου (βλ. Κανονισμὸς ἄρθρο 12 §2-3)! **Τέτοια** σοβαρότητα ἀναγνώριζε στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης ὁ ἴδιος ὁ Κανονισμὸς της...

Κατόπιν αὐτῶν, εἶναι δυνατόν νὰ ἰσχυριστεῖ κάποιος σοβαρά, ὅτι στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης ὑφίσταται πράγματι αὐτοσυνειδησία «Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», δηλαδή ἁγιοπνευματικῆς Συνόδου ποὺ νὰ ἐκφράζει τὴ ζῶσα ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία τῆς Μίας, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ;

B. Τὰ συνοδικὰ μέλη

Διαφορὰ ὑφίσταται ἂν συγκρίνουμε τὰ συνοδικὰ μέλη τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῆς Κρήτης, ὄχι μόνο ὡς πρὸς τὰ **ποσοτικά**, ἀλλὰ κυρίως στὰ **ποιοτικά** χαρακτηριστικά τους:

1. Ἡ σύγκριση μὲ τὶς πραγματικὰ «Ἁγίες καὶ Μεγάλες Συνόδους», τὶς Οἰκουμενικές, εἶναι συντριπτικὴ γιὰ τὴν «Πανορθόδοξη», ἂν ἀναλογιστοῦμε τὸν **μικρὸ ἀριθμὸ ἐπισκόπων** ποὺ συμμετεῖχαν (μόλις 162 ἐπίσκοποι ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν 850 ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθοδόξων Ἱεραρχῶν, δηλαδή μόλις τὸ 19% τῶν Ὁρθοδόξων ἐπισκόπων!), στὴ σημερινὴ ἐποχὴ ὅπου οἱ δυνατότητες μετακινήσεως, ἐπικοινωνίας καὶ συναθροίσεως δὲν μποροῦν νὰ συγκριθοῦν μὲ κανένα τρόπο μὲ παλαιότερες ἐποχές.

Καὶ ὅμως στὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ συμμετεῖχαν 325, στὴ Δ΄ 630, στὴ Ζ΄ 350 ἐπίσκοποι, παρὰ τὶς φοβερὲς δυσκολίες στὴν ἐπικοινωνία, μετακίνηση κοκ!

2. Ἀσφαλῶς τὸ καίριο σημεῖο, στὸ ὁποῖο φαίνεται τὸ μεγάλο χάσμα ποὺ ὑπάρχει δὲν εἶναι ὁ μικρὸς ἀριθμὸς συμμετοχῆς στὴν Κρήτη, οὔτε ἡ ἐκπροσώπηση αὐτὴ καθ' ἑαυτή. **Ἀκόμα** καὶ σὲ Οἰκουμενικὲς Συνόδους δὲν παρίσταντο ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι, ἀλλὰ ὑπῆρχαν τοπικὲς Ἐκκλησίες ποὺ συμμετεῖχαν διὰ τῶν ἐκπροσώπων τους⁵.

Τὸ πρόβλημα λοιπὸν δὲν εἶναι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν, ἀλλὰ τὸ **γιατί φτάσαμε στὸν ἀριθμὸ αὐτό;** **Γιατί** νὰ περιοριστεῖ τόσο πολὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκόπων-μελῶν, τὴν στιγμὴ

5. Π.χ. ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἐκπροσωποῦνταν ἀπὸ 2-5 παπικοὺς λεγάτους, ἐνῶ μετὰ τὴν ἀραβικὴ κατοχὴ τῶν Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς (Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων) τὰ Πατριαρχεῖα αὐτὰ ἐκπροσωποῦνταν στὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους ἀπὸ 2-3 πρόσωπα.

πὸν σήμερα δὲν ὑπάρχει καμία ἀντικειμενικὴ δυσκολία γιὰ μία ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνπαράσταση ἐν Συνόδῳ ὄλων τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθοδόξων ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι δὲν ὑπερβαίνουν τοὺς 900!

Ἄν τὸ 325 ἢ τὸ 451 ἢ τὸ 787 μΧ μποροῦσαν καὶ συγκεντρώθηκαν 318 ἢ 630 ἢ 350 ἐπίσκοποι ἀντίστοιχα, εἶναι ἀκατανόητο νὰ μὴ δοθεῖ ἡ δυνατότητα σήμερα νὰ συγκεντρωθοῦν γιὰ ἓνα τέτοιο γεγονός 800-900 ἐπίσκοποι! **Δὲν** εἶναι;

Δυστυχῶς ὅμως ὁ περιορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συμμετεχόντων ἐπισκόπων δὲν προέκυψε λόγῳ ἀντικειμενικῶν δυσκολιῶν ἢ λόγῳ πνευματικῶν καὶ ἐκκλησιολογικῶν κριτηρίων, ἀλλὰ λόγῳ... ἐθνοφυλετισμοῦ, τακτικισμοῦ καὶ ἰσορροπιῶν ἢ γιὰ νὰ τὸ ποῦμε πιδ λαϊκά: **Οἱ** ἀρμόδιοι φοβήθηκαν πῶς ἂν ἐπιτραπεῖ ἡ συμμετοχὴ ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων ἐπισκόπων *δὲν θὰ τοὺς βγαίνουν τὰ ... «κουκιά»!*

Τὰ κριτήρια τὰ ὁποῖα πρυτάνευσαν γιὰ τὴ μὴ συμμετοχὴ ὄλων τῶν ἐπισκόπων δὲν ἐδράζονταν ἐπὶ τῆς ἐκκλησιολογίας, ἀλλὰ ἐπὶ ἐθνοφυλετικῶν σκοπιμοτήτων καὶ ἰσορροπιῶν... **Καθαρὰ** κοσμικὴ νοοτροπία, μακρὰ ἀπὸ ἀγιοπνευματικὴ διαδικασία.

Γιὰ νὰ γίνῃ κατανοητὸ τί σημαίνει **ἀγιοπνευματικὸ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα** τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τί σημαίνει **κοσμικὴ νοοτροπία τῆς Κρήτης**, θὰ δοῦμε ἓνα παράδειγμα ἀπὸ τὴν Δ' Οἰκουμενικὴ:

Ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἦταν μία ἀπὸ τὶς πλεόν κρίσιμες. **Εἶχε** προηγηθεῖ ἡ ληστρικὴ Σύνοδος τῆς Ἐφέσου (449), κατὰ τὴν ὁποῖα ὁ αἰρετικὸς μονοφυσίτης πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Διόσκορος ἐπιβλήθηκε μὲ τὴ μεγάλη συνοδεία ποὺ εἶχε μεταφέρει ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ μὲ τὶς ὀρδὲς τῶν παραβολάνων του. **Ἀπὸ** τὴν ἀντίθετη πλευρά, ὁ κύριος ἐκφραστὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς παράδοσεως τὴν ἐποχὴ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς ἦταν ὁ ὀρθόδοξος Ἅγιος πάπας τῆς Ρώμης, ὁ Μ. Λέων. **Ὁ** Ἅγιος Λέων ἔχοντας τὴν αὐτοσυνειδησία τοῦ ἐκφραστοῦ καὶ φορέως τῆς Ἀληθείας δὲν μπῆκε κἂν στὴ διαδικασία τῶν ἀριθμῶν! **Δὲν** εἶχε καμία ἀνησυχία οὔτε φόβο νὰ «ἀντιπαρατάξει» στὸ μεγάλο ἀριθμὸ τοῦ Διοσκόρου μόλις τέσσερις λεγάτους! **Ἡ** ἀγιοπνευματικὴ χαρισματικὴ ἐμπειρία-βεβαιότητα, ὅτι στὴν κρίσιμη αὐτὴ στιγμὴ εἶναι φορέας καὶ ἐκφραστὴς τῆς Ἀλήθειας δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ προχωρήσει σὲ μεθοδεύσεις γιὰ νὰ «μαγειρέψει» τοὺς ἀριθμούς, νὰ μανιπουλάρει τὶς συμμετοχὲς γιὰ νὰ τοῦ βγοῦν ὅπως θὰ ἤθελε! **Ἐπειδὴ** εἶχε τὴν αὐτοσυνειδησία τοῦ φορέως τῆς Ἀλήθειας, δὲν τὸν ἔνοιαζαν οἱ

ἀριθμοί, ἢ ἐπιβολὴ διὰ τοῦ μεγέθους, γιατί εἶχε ἐμπιστοσύνη στὴν Ἀλήθεια, τὴν ὁποία αὐτὸς ἐξέφραζε!

Ἀλήθεια, ποιά σχέση ἔχει αὐτὸ τὸ φρόνημα τοῦ Ἁγίου Λέοντος μὲ τὸ φρόνημα τῶν ὑπευθύνων τῆς Κρήτης;

3. Τέλος, σὲ αὐτὴ τὴ συνάφεια δὲν μπορούμε νὰ μὴ μνημονεύσουμε τὸ **σοβαρὸ ἐκκλησιολογικὸ ζήτημα ποὺ ἐγείρεται γιὰ τὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης, κατὰ τὸν Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη (Ζηζιούλα), ἀπὸ τὴν μὴ δυνατότητα συμμετοχῆς ὄλων τῶν ἐπισκόπων.**

Γράφει ὁ Μητροπολίτης Περγάμου:

*«Ἡ Σύνοδος, λοιπόν, δὲν εἶναι ἓνας θεσμὸς ὑπεράνω τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἓνας θεσμὸς ποῦ ἐκφράζει τὴν ἐνότητα, τὴν σύμπτωση, τὴν συναίνεση καὶ ἀμοιβαιότητα τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν. Κάτι τέτοιο δομικὰ καὶ ὀργανωτικὰ ἐξασφαλίζεται μὲ τὸ νὰ **μετέχουν αὐτοδικαίως στὶς Συνόδους ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι...** Γι' αὐτὸ εἶναι **ἐκτροπές, ἀπὸ ἐκκλησιολογικῆς ἀπόψεως**, ὅλες οἱ μορφές τῶν Συνόδων, οἱ ὁποῖες –ἐκτὸς ἂν ἔχουν ἀναπόφευκτο λόγο ἱστορικῆς ἀνάγκης– ἀποκλείουν ὀρισμένους ἐπισκόπους ἀπὸ τὴ συμμετοχὴ στὴ Σύνοδο. **Ἰπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν διάφορες τέτοιες ἀδικαιολόγητες ἐκκλησιολογικὰ ἀποκλίσεις...** **Ὅταν ὅμως μπορεῖ ἡ Σύνοδος νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλους, τὸ νὰ ἐπιλέγεις ὀρισμένους καὶ νὰ τοὺς καθιστᾷς ἐξουσιαστὲς πάνω στοὺς ὑπολοίπους ἐπισκόπους **διαβρώνει ἐπικίνδυνα τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησιολογίας καὶ δημιουργεῖ ἀνωμαλίες καὶ ἐκτροπές...** Ἡ ἰδεώδης κατάσταση εἶναι ἡ **σύναξη ὄλων τῶν ἐπισκόπων**»⁶.***

4. Ἐνα ἄλλο σημεῖο στὸ ὁποῖο διαφοροποιεῖται ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης ἀπὸ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους εἶναι ἡ συμμετοχὴ στὶς ἐργασίες τῆς τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐκτὸς τῶν Ἐπισκόπων.

Στὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους ἐκτὸς τῶν ἐπισκόπων παρίστατο καὶ πολυμελὴς ἀντιπροσωπεῖα ἀνωτάτων κρατικῶν λειτουργῶν ποὺ λάμβαναν μέρος στὶς συζητήσεις ἢ ἀκόμα καὶ προήδρευαν τῶν συνεδριάσεων (Δ', Σ' Οἰκουμενική). Ἐπίσης, στὴν Ζ' Οἰκουμενικὴ παρίσταντο «οἱ εὐλαβέστατοι ἀρχιμανδρῖται, ἡγούμενοί τε καὶ μοναχοί»⁷, οἱ ὁποῖοι συχνὰ ἐλάμβαναν τὸ λόγο καὶ συμμετεῖχαν κανονικὰ μὲ ἔντονες παρεμβάσεις στὶς ἐργασίες τῆς Συνόδου, ὑπέγραφαν δὲ καὶ τὰ πρακτικὰ μετὰ τοὺς ἐπισκόπους. **Μάλιστα,**

6. Ἰ. Ζηζιούλα, Θέματα Ἐκκλησιολογίας, Πανεπιστημιακὲς παραδόσεις, Θεσσαλονίκη 1991, σελ. 71-73.

7. Πρακτικὰ Γ' 227, Mansi 12, 999B, ACO (2008) 2,3,1,37-38.

στην 4η πράξη υπογράφουν 130 ηγούμενοι και μοναχοί, ενώ οι επίσκοποι είναι 320⁸.

Αντίθετα, στην Κρήτη υπήρξε αποκλεισμός των μοναχών και λαϊκών από τις συνεδριάσεις της Συνόδου. Παρίσταντο μόνο ορισμένοι ως Σύμβουλοι άνευ δικαιώματος λόγου. ***Ε**γινε όλόκληρο ζήτημα αν θα μπορέσει να μιλήσει ο εκπρόσωπος του Ἁγίου Ὅρους, διότι –λέει– δὲν τὸ ἐπέτρεπε ὁ Κανονισμός, πὸς οἱ ἴδιοι συνέταξαν!

5. Στὴ συνάφεια αὐτὴ διερωτώμεθα, γιατί δὲν ἀξιοποιήθηκαν οἱ δυνατότητες πὸς παρέχει ἡ σύγχρονη τεχνολογία γιὰ τὴν **παρακολούθηση τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου ἀπὸ όλόκληρο τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας**; **Τί** φοβήθηκαν οἱ ὑπεύθυνοι καὶ δὲν ἔδωσαν τὴ δυνατότητα σὲ ὅλους τοὺς πιστοὺς πὸς θὰ ἤθελαν νὰ παρακολουθήσουν τὶς ἐργασίες τῆς Συνόδου;

Ἡ Σύνοδος δὲν εἶναι ὑπόθεση όλοκλήρου τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὅλων τῶν πιστῶν;

Δυστυχῶς, ὁ αποκλεισμός τῶν πιστῶν, ἀκόμα καὶ τῶν Ἱεραρχῶν καὶ τῶν τοπικῶν Συνόδων ἦταν συνειδητὴ ἐπιλογή ιδιαίτερα στὸ τελευταῖο καὶ κρισιμότερο στάδιο προετοιμασίας τῶν συνοδικῶν κειμένων (ἀπὸ τὸ 2009-2015).

Πὼς λοιπὸν οἱ ὑπεύθυνοι ἔχουν τὴν ἀπαίτηση ὁ Λαὸς νὰ σεβαστεῖ αὐτό, ἀπὸ τὸ ὅποιο οἱ ἴδιοι τὸν ἀπέκλεισαν; ***Ε**βγαλαν τὸν Λαὸ ἀπὸ τὴ μέση τῆς Συνόδου καὶ ἀπολαμβάνουν τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἐπιλογῶν τους: ὁ Λαὸς περιφρονεῖ ἐντελῶς τὴ Σύνοδο!

6. Ὁμως, τὸ πλεόν κρίσιμο σημεῖο σύγκρισης μεταξὺ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῆς Κρήτης ἐγκεῖται στὴν παρουσία ἢ μὴ θεοφόρων Πατέρων ὡς μελῶν τους.

Ἡ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας θέλει ὡς μέλη τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων Μεγάλους Πατέρες, πὸς ζοῦσαν τὸ Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας ἐν πράξει καὶ θεωρίᾳ⁹.

Ἡ σχετικὴ ὕμνολογία εἶναι χαρακτηριστικὴ: **Οἱ** «οὐρανόφρονες» καὶ «θεοφόροι Πατέρες» ἔδιναν τὸ στίγμα καὶ τὴ σοβαρότητα τῆς Συνόδου, διότι δι' αὐτῶν ἐνεργοῦσε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀφοῦ αὐτοὶ ἦσαν οἱ «μυστικὲς τοῦ Πνεύματος σάλπιγγες» πὸς «εμελώδησαν

8. Πρακτικὰ Γ' 306-312, Mansi 13, 133C-157A.

9. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου καὶ Ἁγ. Βλασίου, Ἡ «Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος», θεολογικὲς καὶ ἐκκλησιολογικὲς θέσεις, ἔκδ. Ἱ. Μ. Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου, 2018, (στὸ ἐξῆς: Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος), σελ. 250-254, 296-301, 430-431.

ἐν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας, μέλος ἐναρμόνιον θεολογίας». Σύμφωνα με τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση «οἱ χρηστοκῆρυκες» Ἅγιοι Πατέρες στὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους δὲν εἶπαν δικά τους πράγματα, ἀλλὰ «εἰσδεξάμενοι τὴν νοητὴν λαμπηδόνα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ... θεοπνεύστως ἀπεφθέγγαντο, ... ἄνωθεν λαβόντες, τὴν τούτων ἀποκάλυψιν σαφῶς, καὶ φωτισθέντες ἐξέθεντο, Πίστιν θεοδίδακτον». **Ἡ Ἐκκλησία μας ὑμνεῖ τοὺς Πατέρες, γιατί αὐτοὶ «τῷ θεῷ Πνεύματι, συνδιασκεψάμενοι τὸ οὐράνιον καὶ σεπτὸν Σύμβολον θεογράφως διεχάραξαν».**

Δίκαια, λοιπόν, ὑμνεῖ καὶ μεγαλύνει ἡ Ἐκκλησία μας «τῶν ἁγίων Πατέρων τὸν χορόν»: «**Ἡ** θεία παρεμβολή, θεηγόροι ὀπλίται παρατάξεως Κυρίου, ἀστέρες πολύφωτοι τοῦ νοητοῦ στερεώματος, τῆς μυστικῆς Σιών οἱ ἀκαθαίρετοι πύργοι, τὰ μυρίπνοα ἄνθη τοῦ Παραδείσου, τὰ πάγχρυσά στόματα τοῦ Λόγου».

Ἀξίζει νὰ ἐπισημάνουμε ὅτι στὴν ὑμνολογία ποὺ ἀναφέρεται στοὺς Πατέρες δὲν μνημονεύεται καθόλου ἡ σπουδαιότητα ἢ μὴ τοῦ θρόνου τους, ἀλλὰ τονίζεται ἰδιαίτερα: **1. ἡ** προσωπικὴ ἐμπειρία τῆς Χάριτος, **2. ὁ** ἀγώνας τους γιὰ τὴ διαφύλαξη τῆς Πίστεως καὶ **3. ἡ** θεολογία τους ὡς δῶρο καὶ ἔμπνευση τοῦ Παρακλήτου.

Ἡ μελέτη τῶν Πρακτικῶν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καταδεικνύει ὅτι σὲ ὅλες τὶς Μεγάλες Συνόδους **δέσποζε ἡ μορφή, ἡ παρουσία καὶ ἡ θεολογία συγκεκριμένων θεοφόρων Πατέρων εἴτε παρόντων¹⁰ εἴτε κεκοιμημένων¹¹**. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα κατὰ ἄρρητο καὶ μυστικὸ τρόπο ἀναδείκνυε στὶς Συνόδους τὸν ἐκφραστή, τὸν φορέα τῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως, ὁ ὁποῖος στὴ συγκεκριμένη χρονικὴ στιγμή ἔχοντας ὄχι κάποιο πρωτεῖο θρόνου, ἀλλὰ τὸ πρωτεῖο τῆς Ἀληθείας¹² θεολογοῦσε γιὰ νὰ θεραπεύσει τὸ τραῦμα ποὺ εἶχε δημιουργηθεῖ στὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Σημειώνει χαρακτηριστικὰ ὁ Γέρων Σωφρόνιος γιὰ τὸν τρόπο λειτουργίας τῶν Συνόδων: «**Δ**ιαμένοντας, βέβαια, σὲ ἀδιάλειπτη νοερὰ προσευχή, οἱ μέτοχοι αὐτοὶ τῆς συνοδικῆς ἀναζητήσεως τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ ἀγκαλιάζουν μὲ τὸ πνεῦμα τους ὅλη τὴ Σύνοδο

10. Στὴν Α' ὁ Μ. Ἀθανάσιος, στὴν Γ' ὁ Ἅγ. Κύριλλος, στὴν Δ' ὁ Μ. Λέων δι' ἀντιπροσώπων, στὴν Ζ' ὁ Ἅγ. Ταράσιος, στὴν Η' ὁ Μ. Φώτιος, στὴν Θ' ὁ Ἅγ. Γρηγόριος Παλαμᾶς.

11. Στὴν Β' ὁ Μ. Βασίλειος, στὴν Δ' καὶ στὴν Ε' ὁ Ἅγ. Κύριλλος, στὴν Στ' ὁ Ἅγ. Μάξιμος, στὴν Ζ' ὁ Ἅγ. Ἰω. Δαμασκηνός.

12. π. Ἄν. Γκοτσόπουλος, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης καὶ ὁ ἐπίσκοπος της στὰ Πρακτικὰ καὶ τὶς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, 2016, σελ. 235-250.

καὶ αἰσθάνονται τότε καὶ σὲ ποῖον ὀμιλεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο. **Τὸ Πνεῦμα ὁμῶς Αὐτὸ “ὅπου θέλει πνεῖ” (Ἰωάν. γ’ 8) χωρὶς ὅπωςδήποτε νὰ ὑπολογίζει τὴν ἱεραρχικὴ θέσιν τῶν συνοδικῶν»¹³.**

Ἀσφαλῶς καὶ δὲν ἦταν ὅλοι οἱ Πατέρες στὸ ἴδιο πνευματικὸ στάδιο καθάρσεως, φωτισμοῦ καὶ θεώσεως. **Ὅμως, ὀλόκληρη ἡ Σύνοδος στηριζόταν στὴν πίστη, τὴν ὁμολογία καὶ τὴ θεολογία αὐτῶν τῶν πράγματι «θεοφόρων Πατέρων».**

Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ δήλωση τοῦ ἐπισκόπου Σμύρνης Αἰθερίχου, ὁ ὁποῖος δὲν φαίνεται νὰ κατανοοῦσε τὶς λεπτὲς θεολογικὲς συζητήσεις, ἀλλὰ εἶχε πατερικὸ φρόνημα μὲ τὴν ἔννοια ὅτι στηριζόταν στὴν πατερικὴ ἐμπειρία. Ἔτσι, μὲ ἀξιοζήλευτη ἀπλότητα ὁμολόγησε τὴν πίστη του μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ φράση: «ὡς Κύριλλος φρονῶ»¹⁴! Μὲ ἄλλα λόγια, εἶναι σὰν νὰ λέει: «ἐγὼ δὲν ἔχω ἐμπιστοσύνη στὶς δικές μου θεολογικὲς γνώσεις, ἀλλὰ παραμένω στὴν Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ἔχοντας τὴν ἴδια πίστη μὲ τὸν Ἅγιο Κύριλλο»!

Αὐτὸ ἦταν τὸ φρόνημα τῶν Πατέρων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων! Ἔτσι μπορούμε νὰ ἐξηγήσουμε γιὰ τὴ διάρκεια τῶν συνεδριῶν τοὺς πολὺ συχνὰ προσκομίζονταν ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη τοῦ «ἐναγοῦς Πατριαρχείου» τόμοι («κωδίκια» ἢ «τετράδια») μὲ Πατερικὰ ἔργα καὶ συλλογὲς πατερικῶν κειμένων, τῶν ὁποίων ἡ ἀξιοπιστία ἐλεγχόταν μὲ ἰδιαίτερη ἐπιμέλεια¹⁵!

Τὰ πρακτικὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ ἑκατοντάδες ἀναφορὲς σὲ «πατερικὲς ρήσεις», πάνω στὶς ὁποῖες θεμελιώνονταν οἱ συνοδικὲς ἀποφάσεις, γιὰ τὴ Σύνοδος δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἀκολουθεῖ «τῇ τῶν ἁγίων καὶ ἐγκρίτων Πατέρων ἀπλανῶς εὐθείᾳ τρίβῳ»¹⁶.

Κατόπιν αὐτῶν, διερωτώμεθα καὶ ρωτοῦμε τοὺς ὑπευθύνους καὶ ὑπερμάχους τῆς Κρήτης: ποιὸν χαρισματικὸ, θεοφόρο Πατέρα θὰ μπορούσαν νὰ ἐπικαλεστοῦν γιὰ νὰ ἐπικυρώσουν τὸ περίφημο ὅο κείμενο, ποὺ ἀφορᾷ στὶς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας μας μὲ τοὺς

13. Ἀρχιμανδρίτου Σωφρονίου, Τὸ μυστήριον τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς, μετφρ. Ἀρχιμ. Ζαχαρίας, Ἔσσεξ Ἀγγλίας, 2010, σελ. 32-33.

14. Πρακτικὰ Β' σελ. 88, Mansi 6, 689A, ACO 2,1,1,119²³.

15. Βλ. τὸν ἐνδελεχῆ ἐλεγχὸ πλαστότητας τῶν προσκομισθέντων πρακτικῶν τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου κατὰ τὴν 14ῃ πράξιν τῆς 5' Οἰκουμενικῆς, Πρακτικὰ, Γ' 130-134, Mansi 11, 583-596, ACO 2,2,2,628-654.

16. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος, σελ. 250-254, 296-301, 430-431.

έτεροδόξους; **Ἀ**πολύτως κανένα!

Γι' αὐτὸ καὶ σὲ αὐτὸ τὸ κείμενο –τὸ κατ' ἔξοχὴν δογματικὸ κείμενο τῆς Κρήτης– δὲν ὑπάρχει οὔτε μία ἀναφορὰ στοὺς Πατέρες καὶ στὶς παλαιότερες Συνόδους!

Ἄλλο πνεῦμα, ἄλλο φρόνημα... **Κ**αμία σχέση με αὐτὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων!

Γ. Συνοδικὲς συνεδρίες

Ἄλλὰ οἱ οὐσιαστικότερες διαφορὲς μεταξύ τοῦ φρονήματος Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῆς Κρήτης ἐντοπίζονται στὸ κεφάλαιο τῶν συνοδικῶν συνεδριῶν.

Οἱ Ἁγίαι καὶ Μεγάλαι Σύνοδοι συγκαλοῦντο πρωτίστως γιὰ νὰ θεολογήσουν. Ἡ Θεολογία ἦταν τὸ κύριο, βασικὸ καὶ πρωτίστο ἔργο τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων¹⁷. Θεολογοῦσαν γιὰ τὰ Μυστήρια τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τῆς Θείας Οἰκονομίας¹⁸, γιὰτὶ ἀπὸ αὐτὰ πηγάζει ὁλόκληρη ἡ χριστιανικὴ πίστη.

Συναφὲς ἔργο πρὸς τὴν κύρια θεολογικὴ τους παραγωγὴ ἦταν ἡ ἀντιμετώπιση τῶν αἰρέσεων καὶ ἡ προστασία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος. Ἡ ἐν Ἀληθείᾳ ἐνότις τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ τὴν οὐσία τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ, ἰδιαίτερα μάλιστα σὲ ἐπίπεδο Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

Οἱ Σύνοδοι αὐτὲς δὲν προέβαιναν σὲ διακηρύξεις, ἀλλὰ διατύπωναν θετικὰ μετὴν πλέον δυνατὴ ἀκρίβεια τὴν ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχει ἡ παραμικρὴ δυνατότητα παρερμηνείας, ἀλλὰ καὶ ἀρνητικὰ μετὸ νὰ καταδείξουν μετ' ἀπόλυτη σαφήνεια τὴ διαστροφὴ καὶ κακοποίησίν της ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς.

Συνεπῶς, δὲ νοεῖται τέτοιου ὑψηλοῦ ἐπιπέδου Σύνοδος ποὺ νὰ μὴν ἀσχοληθεῖ μετὰ τὶς αἰρετικὲς παραχαράξεις τῆς εὐαγγελικῆς Ἀποκάλυψης, ὥστε νὰ ὀριοθετεῖ ἐπακριβῶς τὴν πίστη της.

Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν πρακτικῶν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, κατὰ τὴ διάρκειά τῶν συνεδριάσεων διεξάγονταν πολὺωρες, πολυήμερες ἢ καὶ πολύμηνες θεολογικὲς συζητήσεις μετὰ ζῆλο, ἀκόμα καὶ σὲ ἔντονο βαθμὸ, προκειμένου νὰ μὴν ὑπάρξει ἡ παραμικρὴ σκιά ἢ ἀσάφεια ἢ ἀμφισημία στὴ συνοδικὴ ἀπόφαση, καὶ κυρίως νὰ μὴν ὑπάρξει δυνατότητα παρερμηνείας τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως. Ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῶν Συνόδων προ-

¹⁷. Πηδάλιον, ἔκδ. Ρηγόπουλος, Θεσσαλονίκη 1991, σελ. 118.

¹⁸. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 25-47.

κύπτει ἡ ἀγωνία καὶ ὁ ἀγώνας τῶν Πατέρων νὰ διατυπώσουν μὲ τὴν πλέον δυνατὴ σαφήνεια τὴν ἄκτιστη ἐμπειρία τους.

Οἱ Πατέρες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅπως πολὺ εὐστοχα ἐπισημαίνει ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου Ἱεροθέος, δὲν προσπάθησαν διπλωματικὰ νὰ συμβιβάσουν καταστάσεις σὲ βάρος τῆς ἀποκαλυφθεῖσης Ἀλήθειας, μὲ διατυπώσεις ποὺ νὰ ἱκανοποιοῦν ὅλους καὶ νὰ μποροῦν νὰ γίνουν ἀποδεκτὲς ἀκόμα καὶ ἀπὸ ὅσους εἶχαν αἰρετικὸ φρόνημα καὶ πίστη, ἀλλὰ «ἀγωνίσθηκαν μὲ σθένος καὶ μὲ τὴν ἐμπνευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, χρησιμοποίησαν τὴν κατάλληλη ὀρολογία (“τῷ βραχὺ ῥήματι καὶ πολλῇ συνέσει”) ποὺ νὰ ἐκφράζη τὴν ὀρθόδοξη πίστη ἀσφαλῶς καὶ θεοπνεύστως», διότι ἡ «ἐπιλογή μιᾶς ἐσφαλμένης ὀρολογίας δημιουργεῖ ἐκτροπὴ ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξη διδασκαλία». **Οἱ** Πατέρες «ἔδωσαν μάχη γιὰ τὴν ἀκριβῆ χρήση τῶν λέξεων-ὄρων ποὺ ἀφοροῦσαν δογματικὰ ζητήματα». **Ἀ**σφαλῶς, «δὲν θὰ ζυγομαχήσουν γιὰ τὶς λέξεις καὶ τὰ ὀνόματα, ὅταν συμφωνήσουν γιὰ τὴν ἀλήθεια τῶν πραγμάτων»¹⁹.

Τί ἀπ’ ὅλα αὐτὰ ἐγίνε στὴν Κρήτη;

Εἶναι πλέον σαφὲς ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης δὲν εἶχε τὴ θεολογία ὡς κύρια στόχευσή της. **Ἄ**λλη ἦταν ἡ ἔννοια τῶν πρωτεργατῶν της.

Μὲ θλίψη γεμίζουν τὴν ψυχὴ μας τὰ ὅσα μαρτυρεῖ ὁ ἐκ τῶν μελῶν της **Μητροπολίτης Ναυπάκτου** στὴν ἐξαιρετικὰ πολύτιμη ἐκδοσή του «Ἡ “Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος”, θεολογικὲς καὶ ἐκκλησιολογικὲς θέσεις» (ἔκδ. Ἰ. Μ. Γενεθλίου Θεοτόκου Πελαγίας, 2018) γιὰ τὴν περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα ποὺ ὑπῆρξε στὶς συνεδριάσεις τῆς Συνόδου ἀναφορικὰ μὲ τὰ σοβαρὰ θεολογικὰ ζητήματα ποὺ ἔπρεπε διεξοδικὰ νὰ συζητηθοῦν.

Εἶναι ἀξιοθρήνητο σὲ Σύνοδο ἐπιπέδου Ἁγίας καὶ Μεγάλης νὰ ἀπαξιώνεται ἀπὸ ἐξέχοντα μέλη της ἡ θεολογία καὶ νὰ θεωρεῖται ἡ οὐσιαστικὴ θεολογικὴ συζήτηση «βυζαντινισμὸς» καὶ «χάσιμο χρόνου»²⁰, ἢ νὰ ἀκούγονται φράσεις ἀπὸ ἐπισκόπους καὶ προκαθημένους ὅπως «δὲν εἶναι ὀρθὸ νὰ θέτουμε τέτοια δογματικὰ θέματα»²¹, «τὸ Ἱερὸ Σῶμα θὰ καταπονηθεῖ μὲ ἀντιδικίες θεολογικῆς καὶ φιλοσοφικῆς φύσεως»²² καὶ «δὲν εἴμαστε σὲ Θεολογικὴ Σχολὴ τριτοετείς

19. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 250-254, 205, 594, 597 καὶ 296-301, 430-431.

20. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 661.

21. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 661.

22. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 661.

ἢ τεταρτοετείς φοιτητὲς ... θὰ φάμε ὅλες τὶς μέρες μας σὲ θεολογικὲς συζητήσεις;»²³. Τὸ πλέον τραγικὸ εἶναι ὅτι ἡ τελευταία προσέγγιση Προκαθημένου παλαιφάτου Πατριαρχείου «χειροκροτήθηκε ἀπὸ τὴν πλειοψηφία τῶν παρόντων Ἐπισκόπων» καὶ χειροκρότησαν «καὶ οἱ περισσότεροὶ τῶν Προκαθημένων»²⁴, καταδεικνύοντας τὸ ἀρνητικὸ κλίμα ποὺ ὑπῆρχε γιὰ σοβαρὲς θεολογικὲς συζητήσεις στὴ Σύνοδο.

Πῶς, λοιπόν, μιὰ τέτοιου ἐπιπέδου Σύνοδος ποὺ οὐσιαστικὰ ἀρνεῖται νὰ θεολογήσει θὰ γίνεῖ ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ὡς Ἁγία καὶ Μεγάλη;

Όταν ὑπάρχει τέτοια ἀντιμετώπιση τῆς θεολογίας, δὲν προκαλεῖ ἔκπληξη ἢ διαπίστωση τοῦ **Μητροπολίτου Ναυπάκτου** καὶ μέλους τῆς «Πανορθοδόξου», ὁ ὁποῖος καταγγέλλει ἀπὸ τὸ πλεον ἐπίσημο βῆμα τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (23-24.11.16): «Ὅταν δημοσιευθοῦν τὰ Πρακτικὰ τῆς Συνόδου, ... τότε θὰ φανεῖ καθαρὰ ὅτι στὴν Σύνοδο κυριαρχοῦσαν ἡ θεωρία τῶν κλάδων, ἡ βαπτισματικὴ θεολογία καὶ κυρίως ἡ ἀρχὴ τῆς περιεκτικότητας, δηλαδὴ ἡ διολίσθηση ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀποκλειστικότητας στὴν ἀρχὴ τῆς περιεκτικότητας» καὶ «δὲν ἦταν ἐπιθυμητὴ ἡ θεολογία στίς Συνεδριάσεις στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης καί, ἐπομένως, ἰσχύει κατὰ πάντα ὁ λόγος τοῦ Μ. Βασιλείου ὅτι πολλοὶ Ἐπίσκοποι, Κληρικοὶ καὶ θεολόγοι “τεχνολογοῦσι ἀλλ’ οὐ θεολογοῦσι”»²⁵.

Τὰ ἀνωτέρω καταδεικνύουν τὴν ἔλλειψη σοβαροῦ θεολογικοῦ προβληματισμοῦ τῆς «Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου», καὶ ἐρμηνεύουν πλήρως τὴν ἀξιοθρήνητη θεολογικὴ παραγωγή της καὶ συνεπακόλουθα τὴν ἀπαξίωσή της ἀκόμα καὶ ἀπὸ τοὺς συμμετέχοντες...

Ἀλήθεια, ποιά σχέση μπορεῖ νὰ ἔχει τὸ φρόνημα τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης μὲ αὐτὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων;

Ἐπίσης, δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγει τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης, συγκρινομένη μὲ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους κλήθηκε νὰ ὀλοκληρώσει τὸ θεολογικὸ της ἔργο στὰ **πολὺ ἀσφυκτικὰ χρονικὰ πλαίσια τῶν 5-6 ἡμερῶν**, ἐνῶ ἀπὸ τὸν ἐξαιρετικὰ περιορισμένο χρόνο της δὲν ἔλειψαν καὶ κοινωνικὰ καὶ πολιτιστικὰ events (π.χ. συναυλία Μίκυ Θεοδωράκη καὶ Μαρίας Φαραντούρη)...

23. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 415, 662, 684.

24. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 662.

25. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 473, 684, 727-728.

Οἱ πρωτεργάτες τῆς Κρήτης φαίνεται νὰ «βιάζονταν» νὰ πραγματοποιηθεῖ ὅπως-ὅπως καὶ νὰ ὀλοκληρωθεῖ χωρὶς νὰ προβληματίζονται γιὰ τὸ ἂν θὰ ὀλοκληρώσει οὐσιαστικὰ τὸ θεολογικὸ τῆς ἔργο καὶ συνεπῶς ἂν θὰ ἀποδειχθεῖ ἄξια τοῦ ὀνόματός της. **Γ**ι' αὐτὸ καὶ δὲν εἰσακούσθησαν οἱ πολλὰ καὶ σοβαρὰς φωνὰς νὰ μὴν ὀριστικοποιηθεῖ ἡ ἐπικύρωση τῶν κρίσιμων κειμένων ὑπὸ τέτοιο **καθεστῶς χρονικῆς πίεσης**²⁶.

Οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι –παρὰ τὶς πολὺ δυσμενέστερες συνθήκες στὶς ὁποῖες συνεδρίαζαν, ἐργάζονταν μὲ πολὺ μεγαλύτερη χρονικὴ ἄνεση, γεγονός πὸ ὑποδηλώνει σαφέστατα καὶ τὸν μεγάλο σεβασμὸ τους στὴν ἀντιμετώπιση τῶν θεολογικῶν ζητημάτων πὸ διαπραγματεύονταν.

Ἔτι πλέον: **Ἡ ἴδια ἡ δομὴ τῆς Κρήτης δὲν ἦταν προσανατολισμένη νὰ προχωρήσει σὲ οὐσιαστικὴ θεολογικὴ συζήτηση. Ὁ** Κανονισμὸς τῆς ἦταν ἐξαιρετικὰ περιοριστικὸς καὶ δὲν βοηθοῦσε στὴν οὐσιαστικὴ, λεπτομερῆ καὶ λεπτολόγο συνοδικὴ ἐξέταση τῶν σοβαρῶν ἐκκλησιολογικῶν ζητημάτων, στὰ ὁποῖα ἐκλήθη νὰ ἀποφανθεῖ. **Σ**κοπὸς τῆς Συνόδου ἦταν ἀπλῶς νὰ ἐπικυρώσει τὰ προσυνοδικῶς ἐγκριθέντα κείμενα μὲ κάποιες μικρὲς, ἔστω, τροποποιήσεις. **Ἀ**λλά, ἀκόμα καὶ ἡ διαδικασία ἐγκρίσεως τῶν τροποποιήσεων ἦταν ἐξαιρετικὰ δυσχερὴς, ὅπως ἀπεδείχθη ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ περιορίστηκε, τελικὰ, σὲ ἐλάχιστα σημεία.

Κατόπιν αὐτῶν τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν προδιαγεγραμμένο: θὰ προέκυπταν –**καὶ τελικὰ προέκυψαν**– **κείμενα, τὰ ὁποῖα δὲν κολακεύουν τὴ σύγχρονη θεολογικὴ μας παραγωγή.**

Ἐνα ἰδιαίτερα σημαντικὸ στοιχεῖο τῆς συνοδικῆς διαδικασίας τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου Κρήτη, πὸ ἠθύμισε **τὴ συνοδικὴ πρακτικὴ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἦταν ἡ ἀρχικὴ συμβολὴ καὶ παρουσία τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.**

Ἡ Ἑλλαδικὴ ἀντιπροσωπεία ἀκολουθώντας τὴν πρᾶξη καὶ πρακτικὴ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας κατὰ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους προσκόμισε στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης **ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ἐπὶ τῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα θὰ ἀπασχολοῦσαν τὴν Πανορθόδοξη**²⁷.

26. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος, σελ. 425-427.

27. Ἀναλυτικὸς σχολιασμὸς τῶν τροποποιήσεων πὸ εἰσηγήθηκε ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στὸ Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος, σελ. 441-471.

Ἡ συνοδικὴ αὐτὴ ἀπόφαση ἦταν ἀποτέλεσμα πολύμηνων (Ἰανουάριος-Μάιος 2016) σοβαρῶν καὶ ἔντονων συζητήσεων καὶ ζυμώσεων ποὺ ἔλαβαν χώρα στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ποὺ δὲν περιορίστηκε σὲ κάποιους «εἰδικούς», «ἐμπειρογνώμονες» καὶ «τεχνοκράτες», ἀλλὰ ἐπεκτάθηκε σὲ ὀλόκληρο τὸ Λαὸ τοῦ Θεοῦ, ἤτοι Ἱεράρχες, ἄλλους κληρικούς, μοναστικὲς Ἀδελφότητες, πανεπιστημιακοὺς θεολόγους καὶ λαϊκοὺς Χριστιανούς.

Ἄν ξέρω ἂν ποτὲ στὴ νεώτερη ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἔγινε στὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τόση σοβαρὴ καὶ ἔντονη θεολογικὴ συζήτηση γιὰ θέματα πίστεως. **Ἄ**ν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγει καὶ τὸ γεγονός ὅτι τὸν ὄλο γόνιμο προβληματισμὸ ποὺ διεξήχθη στὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῶν προσυνοδικῶν κειμένων τὸν παρακολουθοῦσαν μὲ ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες τὸν ἀξιοποίησαν στὶς δικές τους συνοδικὲς ἀποφάσεις! **Π**ραγματικά, ἡ περίοδος αὐτὴ τῶν προσυνοδικῶν ζυμώσεων στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἦταν ἀξιοζήλευτη...

Ἔτσι, λοιπόν, μετὰ ἀπὸ ἓνα τέτοιου ὑψηλοῦ ἐπιπέδου θεολογικὸ προβληματισμὸ στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς **τὸ πλέον ἀρμόδιο Συνοδικὸ Σῶμα** μετὰ ἀπὸ διήμερη ἔντονη συζήτηση, συνεκτιμώντας τοὺς προβληματισμοὺς τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ ποὺ ἐκφράστηκαν τὴν περίοδο αὐτὴ, κατέληξε σὲ **ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ**, στὴν ὁποία **καταγραφόταν ἡ πίστη καὶ τὸ φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν προσυνοδικῶν κειμένων καὶ τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα θὰ συζητοῦντο στὴν Κρήτη!**

Καὶ ὅμως αὐτὴ ἡ διαδικασία ποὺ καταδεικνύει τὸν **ἀπόλυτο σεβασμὸ, ἀλλὰ ταυτόχρονα ἐκφράζει πραγματικὰ τὸ συνοδικὸ θεσμὸ, ὡς ἔργο καὶ σύμπραξη ὀλοκλήρου τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ**, ὅπως τὸν ἔζησε ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία, δὲν φάνηκε ἀρεστὴ καὶ κατακρίθηκε ἀπὸ ὀρισμένους ὑπερμάχους τῆς Κρήτης, ὡς δῆθεν ξένη πρὸς τὴν συνοδικὴ παράδοση²⁸!

28. Γρ. Λαρεντζάκης, «Οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι τῆς Ἀ' χιλιετίας καὶ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», β' μέρος, (<http://anastasiosk.blogspot.gr/2016/11/h.html>): **«Ἐ**πρεπε, λοιπόν, οἱ Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες ἔλαβαν τέτοιες ἀποφάσεις νὰ γνωρίζουν, ὅτι ἐκ τῶν προτέρων δημιουργοῦσαν νέα καὶ ἐν πολλοῖς ἀνυπέβλητα προβλήματα καὶ γιὰ τίς ἴδιες Ἐκκλησίες των, πράγμα τὸ ὁποῖο καὶ ἔγινε, διότι ὀρισμένες ἐξ αὐτῶν λόγω τῆς οἰκειοθελοῦς αὐτοδεσμεύσεως των δὲν προσήλθαν κἂν στὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης, ἐνῶ ἄλλες ἀναγκάστηκαν τελικὰ νὰ διαφοροποιηθοῦν ἀπὸ τίς ἴδιες τίς ἀποφάσεις των καὶ νὰ προσαρμοθοῦν ἔστω καὶ μερικῶς, πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδο, ὅμως μὲ μεγάλο

Και ὁμως αὐτὴ ἦταν ἡ πρακτικὴ ποὺ ἀκολουθοῦσε ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία κατὰ τὴν προετοιμασία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ εἶναι πρὸς τιμὴν τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ποὺ τὴν ἐφάρμοσε. **Υ**πενθυμίζουμε:

i) Στὴν 5' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἐκπροσωπήθηκε ὄχι μόνο ἀπὸ τοὺς παπικοὺς λεγάτους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Τοπικῆς Συνόδου τῆς Ρώμης τῶν 125 ἐπισκόπων. **Ἡ** ἀντιπροσωπεία τῆς Συνόδου τῆς Ρώμης κόμισε στὴν 5' Οἰκουμενικὴ τὴ γραπτὴ ἀπόφαση τῆς τοπικῆς Συνόδου τῆς Ρώμης, ἡ ὁποία ἐγίνε με ἐνθουσιασμὸ ἀποδεκτὴ ²⁹.

ii) Στὴν 4' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο οἱ λεγάτοι τοῦ πάπα Ἀγίου Λέοντος κόμισαν στὴ Σύνοδο τὸν περίφημο «Τόμο τοῦ Λέοντος» καὶ ζήτησαν νὰ γίνε ἀποδεκτὴ ἡ χριστολογία του. **Ὁ** Τόμος τοῦ Λέοντος ἐγίνε με ἐνθουσιασμὸ ἀποδεκτὸς ἀπὸ τὴ Σύνοδο καὶ κατέστη κριτήριον Ὁρθοδόξου πίστεως. **Ἀ**ξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι οἱ παπικοὶ λεγάτοι ἐνῶ δὲν διαπραγματεύτηκαν οὐδὲ στὸ ἐλάχιστο τὴ χριστολογικὴ διδασκαλία τοῦ Ἀγίου Λέοντος, τὴν ὁποία τελικὰ ἀποδέχθηκε ἡ Σύνοδος, σὲ «τεχνικῆς φύσεως» ζητήματα, ποὺ εἶναι ἡσσοнос σημασίας, ἦσαν διαλλακτικοὶ (π.χ. συζήτησαν καὶ τελικὰ ἀποδέχθηκαν τὴ σύνταξη ὡς Ὁρου πίστεως ἄλλου κειμένου, ὁ ὁποῖος ὁμως ἦταν ἀπολύτως σύμφωνος στὸ φρόνημα καὶ τὴ διδασκαλία με τὸν Τόμο τοῦ Λέοντος!).

iii) Στὶς 5' καὶ 7' Οἰκουμενικὲς Συνόδους οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ὑπὸ ἀραβικὴ κατοχὴ Ἀνατολικῶν Πατριαρχείων κόμισαν ἐπιστολὲς τῶν Πατριαρχῶν τους, στὶς ὁποῖες ὁμολογοῦσαν τὴ δογματικὴ πίστη τῆς Ἐκκλησίας τους καὶ γίνονταν με ἐνθουσιασμὸ ἀποδεκτὲς ἀπὸ τὶς Συνόδους.

Σὲ ὅλες τὶς ἀνωτέρω περιπτώσεις οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι

τίμημα καὶ νέες ἐντάσεις κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Συνόδου μεταξὺ τῶν Συνοδικῶν Πατέρων, ἀλλὰ καὶ στὸ ἴδιο σῶμα των με διάφορες ἀντιδικίες καὶ ἀλληλοκατηγορίες τηρήσεως ἢ μὴ τῶν προαποφάσεων τῶν Συνόδων των, με ἐλιγμούς καὶ παλινδρομήσεις. Ὅλα αὐτὰ μὴ ἀναγκαῖα, περιττὰ καὶ ἐπιζήμια!»

Ἐπίσης ὁ κ. Εὐ. Σωτηρόπουλος (www.romfea.gr/katigories/10-apopseis/14537-i-ekklisia-kai-i-agia-kai-megali-sunodos) σημειώσε: «**Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας ἔφτασε στὴν Κρήτη με συγκεκριμένα αἰτήματα γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῶν Προσυνοδικῶν ἐγγράφων. Αὐτὴ ἡ τοποθέτηση, εἰδικὰ πρὶν ἀπὸ μία Σύνοδο, εἶναι ἀμφισβητήσιμη, στὴν καλύτερη περίπτωσι. Γιατὶ λοιπόν, ἀρχικῶς, μία ἀκαμπτη, προκαθορισμένη προσέγγισι ἀπομακρύνει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἀπὸ τὴν συνεργασία μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων, ὅταν συγκεντρωθοῦν στὴ Σύνοδο.**»

29. Πρακτικά, τ. Γ', σελ. 46, Mansi 11, 285, ACO 2,2,1,122¹⁰.

ἀποδέχονταν τὴν πίστη ποὺ διακήρυσσαν οἱ ἀποφάσεις καὶ οἱ ἐπιστολὲς τῶν ἀπόντων Πατριαρχῶν. Ποτὲ δὲν ἀρνήθηκε Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὴν πίστη καὶ τὴ διδασκαλία μιᾶς Τοπικῆς Ἐκκλησίας ποὺ ἐκφράστηκε μέσῳ συνοδικῆς ἀποφάσεως-ἐπιστολῆς! **Οὔτε ποτὲ δυσφόρησαν οἱ Συνοδικοὶ Πατέρες, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἔκαναν δεκτὲς μὲ ἐνθουσιασμὸ τὶς ἀποφάσεις τῶν τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν ἀπόντων Πατριαρχῶν.**

Ἄλλωστε, πῶς εἶναι δυνατὸν μία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος νὰ μὴ ἀποδέχεται τὴν πίστη καὶ τὸ φρόνημα μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας; Κάτι τέτοιο εἶναι ἀδιανόητο καὶ καθιστᾷ ἄκρως προβληματικὴ ἢ τὴν Τοπικὴ Σύνοδο ἢ τὴν Οἰκουμενικὴ!

Μία φορά, ὅμως, συνέβη αὐτό! Ὅταν ἡ σύνοδος τῆς Ἐφέσου (449) ἀρνήθηκε τὴ χριστολογικὴ διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Λέοντος καὶ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, διαφοροποιήθηκε ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη πίστη καὶ προσπάθησε νὰ διατυπώσει ἄλλη, διαφορετικὴ πίστη. Τότε οἱ παπικοὶ λεγάτοι, σεβόμενοι τὸν ἐντολέα τοὺς πάπα Ἅγιο Λέοντα, τὸν ὁποῖον ἐκπροσωποῦσαν καὶ δεσμεύονταν ἀπέναντί του, δὲν συμφώνησαν, διαμαρτυρήθηκαν ἔντονα λέγοντας τὸ περίφημο «*κοντραδίκιουρ, ὁ ἐστὶν ἀντιλέγεται*»³⁰ καὶ ἀποχώρησαν ἀπὸ τὴ Σύνοδο. Ἡ Σύνοδος αὐτῆ, ἂν καὶ συνεκλήθη ὡς Οἰκουμενικὴ, ἔμεινε στὴν ἱστορία ὡς ... ἡ **Ληστρικὴ Σύνοδος τῆς Ἐφέσου (449)!**

Εἶναι λοιπὸν σαφὲς ὅτι γιὰ τὴ συνοδικὴ πρακτικὴ τῆς Ἐκκλησίας ἦταν **συνήθης καὶ αὐτονόητη ἢ κατάθεση τῆς πίστεως καὶ τοῦ φρονήματος μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία πίστη δὲν μποροῦσε μὲ κανένα τρόπο νὰ τεθεῖ ὑπὸ συζήτησιν ἢ ὑπὸ διαπραγματεύσιν.**

Ἐπίσης, γιὰ θέματα Ὁρθοδόξου πίστεως καὶ φρονήματος δὲν μπορεῖ νὰ τεθεῖ κἂν ζήτημα ὑπεροχῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἔναντι τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας, διότι ἡ ὀρθότητά τῆς πίστεως κρίνει τὴν ἀξία τῆς Συνόδου καὶ ὄχι τὸ ἀντίστροφο. Ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ὀφείλει νὰ ἐκφράζει τὸ φρόνημα τῶν συμμετεχουσῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ οἱ τοπικὲς Ἐκκλησίαι ὀφείλουν νὰ ἐκφράζουν τὴν κοινὴ τους πίστη ἐν Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ. Ἄν δὲν συμβαίνει αὐτό, τότε ὑπάρχει σοβαρὸ πρόβλημα, τὸ ὁποῖο χρήζει ἄμεσης ἀντιμετωπίσεως.

Ἐπίσης, εὐστοχα ἐπισημαίνει ἐπ' αὐτοῦ ὁ Μητροπολίτης Περγάμου: «Ἡ Σύνοδος, λοιπόν, δὲν εἶναι ἕνας θεσμὸς ὑπεράνω τῆς

30. Πρακτικά, τ. Γ', σελ. 121, Mansi 6, 908D, ACO 2,1,1,191³⁰.

τοπικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἕνας θεσμὸς ποὺ ἐκφράζει τὴν ἐνότητα, τὴν σύμπτωση, τὴν συναίνεση καὶ ἀμοιβαιότητα τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν»³¹.

Ἡ ἀρχική, λοιπόν, παρουσία καὶ συμβολὴ τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θύμιζε, πράγματι, πρακτικὴ Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Δυστυχῶς ὅμως, στὸ τέλος, ἡ ἀντιπροσωπεία μας ὑπέκυψε σὲ πιέσεις³² καὶ παρέβλεψε ὅτι ἐνεργοῦσε ὡς ἐντολοδόχος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ἀπὸ τὴν ὁποία ἔλαβε **συγκεκριμένη ἐντολὴ νὰ ὑποστηρίξει στὴν Πανορθόδοξη. Ἔτσι, ἐνῶ ἡ ἀντιπροσωπεία ἦταν δεσμευμένη μὲ τὴν ὁμόφωνη συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς Ἱεραρχίας νὰ μὴ ἀποδεχθεῖ τὸν χαρακτηρισμὸ τῶν αἰρετικῶν κοινοτήτων ὡς «Ἐκκλησιῶν» δὲν τήρησε, δυστυχῶς, τὴν ἐντολή, τὴν ὁποία ἔλαβε μὲ ὅλα τὰ θλιβερὰ ἐπακόλουθα³³.**

Δ. Συνοδικὲς ἀποφάσεις

1. Οἱ δογματικὲς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὀνομάζονται «Ὅροι», διότι ὀρίζουν ἐπακριβῶς, κατὰ τὸν πλεόν σαφῆ τρόπο τὰ ὅρια μεταξὺ ἀλήθειας καὶ ψεύδους, μεταξὺ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως καὶ τῆς δαιμονικῆς πλάνης. **Τὸ** πλεόν χαρακτηριστικὸ τους γνώρισμα εἶναι ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ σαφήνεια, γιὰ τὴν ἀσαφῆ ὅρια δὲν εἶναι ὅρια καὶ μόνο προβλήματα δημιουργοῦν. **Ἄλλωστε** κατὰ τὸν ἀρχαῖο φιλόσοφο «σοφὸν τὸ σαφές».

Συνεπῶς, ἡ ἀκριβὴς διατύπωση καὶ διασάφηση τῆς ὀρολογίας εἶναι βασικὸ στοιχεῖο κάθε Συνόδου ποὺ φιλοδοξεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ Ἁγία καὶ Μεγάλη.

Δυστυχῶς ὅμως στὴν Κρήτη πρυτάνευσε ἄλλο πνεῦμα, ἐντελῶς ἀλλότριον καὶ ξένο στὸ συνοδικὸ φρόνημα, στὴ συνοδικὴ πράξι καὶ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας.

Στὸ πλεόν κρίσιμο ἔοικε τῆς Συνόδου γιὰ τὶς σχέσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μὲ τὸν λοιπὸ Χριστιανικὸ κόσμον, ἐπικρατεῖ ἀσάφεια καὶ ἀμφισημία, ἡ ὁποία κανένα δὲν ἱκανοποιεῖ³⁴.

31. Ἰ. Ζηζιούλα, Θέματα Ἐκκλησιολογίας, Πανεπιστημιακὲς παραδόσεις, Θεσσαλονίκη 1991, σελ. 71-73.

32. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 426-427.

33. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 424-427.

34. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 433.

Ἐπίσης, Δημήτριος Σαλάχας, «Ἡ πρόσφατη Πανορθόδοξη Σύνοδος καὶ οἱ δια-

Πολὺ εὐστοχα ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου σημειώνει:

«Τὸ κείμενο αὐτὸ ὄχι μόνο δὲν εἶναι θεολογικό, ἀλλὰ συγχρόνως

χριστιανικὲς σχέσεις· Ἀπόφαση τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου: Ἐμπεδώνεται ἡ βούληση διαλόγου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον. Ἐπιπτώσεις στὸ διάλογο μὲ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία», «Ἀνοιχτοὶ Ὅριζοντες» «Πανορθόδοξη Σύνοδος καὶ διαχριστιανικὲς σχέσεις», τ. 1101 (Σεπτέμβριος-Ὀκτώβριος 2016) 6-11, καὶ <http://jesuits.gr/wp-content/uploads/2018/01/Τεύχος-1101.pdf>: «Ἡ Σύνοδος δὲν χρησιμοποιεῖ τὸν χαρακτηρισμὸ “σχισματικὲς ἢ αἰρετικὲς χριστιανικὲς κοινότητες”, ἀλλὰ τὶς ἀποκαλεῖ “ἑτεροδόξες Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες καὶ Ὁμολογίες” μὴ εὐρισκόμενες ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. **Οἱ** ἄλλες λοιπὸν Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Καθολικῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, χαρακτηρίζονται ὡς “ἑτεροδόξες”, ὁ δὲ ὅρος “Ἐκκλησία” γίνεται ἀποδεκτὸς “κατὰ τὴν ἱστορικὴ του μόνο ὀνομασία” καὶ ὄχι “κατὰ τὴν ὄντολογικὴν φύσιν” αὐτῆς. **Αὐτὸ** σημαίνει –ἐμμέσως πλὴν σαφῶς– ὅτι δὲν ἀναγνωρίζεται ἡ οὐσιαστικὴ ἔννοια καὶ φύση τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὡς “Ἐκκλησία” μὲ βάση τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴ καὶ ἐπομένως τὴν ἐκκλησιολογικὴ καὶ μυστηριακὴ αὐτῆς ὑπόσταση καὶ δομὴ... **Μέλλει** νὰ διασαφηνισθεῖ καὶ ἀπὸ πλευρᾶς τῆς Ὁρθοδόξου πλευρᾶς μὲ ποιά ἐκκλησιολογικὴ βάση διεξάγει τὸν Θεολογικὸν Διάλογο μὲ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία. **Αὐτὸ δὲν φάνηκε** στὶς ἀποφάσεις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου στὴν Κρήτη, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία».

Καὶ Στ. Τσομπανίδης, «Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμένη στὸν 21ο αἰῶνα: Ἡ “ἐκκλησιολογικὴ πρόκληση” μετὰ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στὴν Κρήτη (2016)» (blogs.auth.gr/moschosg/ορθοδοξια-και-οικουμένη-στον-21ο-αιώνα/): **«Ἐνὼ** ὅμως ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος ἀποτελεῖ ἓνα μεγάλο βῆμα ὡς πρὸς τὴν ἐδραίωση τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου, **τὸ βῆμα αὐτὸ ἔμεινε μετέωρο. Δὲν μπόρεσε νὰ ἐξηγήσει** σὲ αὐτοὺς μὲ τοὺς ὁποίους διαλέγεται πῶς βιώνει ἡ Ὁρθοδοξία τὴ σχέση τῆς μαζί τους καὶ τί εἶναι αὐτοὶ γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία. **Τὸ** ζήτημα αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴ λεγόμενη “ἐκκλησιολογικὴ πρόκληση”. **Ἐπάρχει** ἓνα ἔλλειμμα, ... **Ἐβδομήντα** χρόνια μετὰ ἀπὸ τὴν ἐπίσημῃ ἑναρξῆ τῆς Οἰκουμενικῆς Κίνησης ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἐκκλησιολογικὴ θεώρηση τὴν ἄλλων χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν εἶναι ἓνα **ἄλυτο πρόβλημα... Ἡ Σύνοδος ὄχι μόνο δὲν ἔλυσε τὸ πρόβλημα**, ἀλλὰ πῆγε κατὰ κάποιον τρόπο καὶ πιὸ πίσω ἀπὸ τὴν πιὸ ἐπίσημῃ, ἕως τὴ σύγκλησίν της, σὲ πανορθόδοξο ἐπίπεδο τοποθέτησε γιὰ τὸ ζήτημα τῆς σχέσης τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας πρὸς τὰ ἐκτὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς ὑφιστάμενα χριστιανικὰ σώματα πού ἔγινε τὸ 1986 στὴν Γ΄ Προσυνοδικὴ Διάσκεψι μὲ τὰ κείμενα «Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενικὴ... Πάντως, ὅπως καὶ ἂν θεωρηθεῖ ἡ τροποποίηση στὴν παράγραφο 6, τὸ ἐρώτημα γιὰ τὸ πῶς ἐκλαμβάνονται οἱ ἑτεροδόξοι ἀπὸ τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο, καθὼς καὶ ὁ βαθμὸς τῆς σχέσης τους μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία **παραμένει ἀδιευκρίνιστα. Ἀκόμη** καὶ σήμερα δὲν ἔχουν παῦσει **οἱ ἀμφίρροπες ἐρμηνείες, ἀξιολογήσεις καὶ ἀναφορὲς στὸ θέμα αὐτό**, ὅπως εἶχαν ὀραματισθεῖ οἱ πρωτεργάτες τῆς προσυνοδικῆς πορείας, καὶ δὲν **ἔχει ἐκλείψει καὶ ὁ “διχασμὸς”** σὲ “συντηρητικοὺς” καὶ “νεωτεριστὲς”, σὲ “παραδοσιακοὺς” καὶ “οἰκουμενιστὲς”, σὲ “πλειοδότες” καὶ “μειοδότες” τῆς ὀρθοδοξίας, σὲ πιστοὺς καὶ σὲ λιγότερο πιστοὺς στὴν Ἐκκλησία καὶ στὴ διδασκαλία της».

δὲν εἶναι καθαρὸ, δὲν ἔχει καθαρὲς προοπτικὲς καὶ βάσεις, εἶναι διπλωματικό. ... διακρίνεται ἀπὸ μία διπλωματικὴ δημιουργικὴ ἀσάφεια. **Καὶ ὡς διπλωματικὸ κείμενο δὲν ἱκανοποιεῖ οὔτε τοὺς Ὁρθοδόξους οὔτε τοὺς ἑτεροδόξους**³⁵.

Στὸ ἴδιο μῆκος κύματος συντονίζεται καὶ ἡ δήλωση τοῦ Μητροπολίτου Μπάτσκας (Σερβία) Εἰρηναίου (Μπούλοβιτς):

«Ἐπρεπεν ὁμως, μᾶλλον δὲ καὶ ὄφειλε [ἡ Σύνοδος], νὰ καταθέσῃ διὰ τοῦ περι ὃ ὁ λόγος κειμένου τὴν μαρτυρίαν τῆς ἐκκλησιολογικῆς τῆς ταυτότητος καὶ αὐτοσυνειδησίας κατὰ τρόπον εὐκρινέστερον, συνεπέστερον καὶ ἀκριβέστερον. Τοῦτο, δυστυχῶς, δὲν κατέστη δυνατόν... Ἄς μὴν ἀπατώμεθα ἢ κρυπτώμεθα: τὸ προβληματικὸν τοῦτο κείμενον εἶναι ἡ πρώτη καὶ κυρία αἰτία τῆς ἀρνήσεως τῶν τεσσάρων ὀρθοδόξων Πατριαρχείων νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν Σύνοδον»³⁶!

Ἐμμέσως πλὴν σαφῶς καὶ ὁ «ὑπέρμαχος» τῆς Κρήτης Μητροπολίτης Μεσσηνίας παραδέχεται ὅτι ὑπάρχουν σοβαρὰ προβλήματα στὸ κείμενο αὐτὸ³⁷ ἀλλὰ τὰ ἀποδίδει στὴ «γενομένη κειμενολογικὴ συνένωση» τῶν δύο κειμένων τῆς Γ' ΠΠΔ (Γενεῦη, 1986).

Ἐμεῖς θὰ προσθέταμε ὅτι ὅταν ἀπουσιάζει ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τότε καθίστανται ἄχρηστα τὰ 55 χρόνια προετοιμασίας τῆς Συνόδου, τόσες Πανορθόδοξες Διασκέψεις καὶ συναντήσεις μὲ τὴ συμμετοχὴ πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν καὶ ἐπισκόπων!

2. Ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης στὸ ἴδιο κείμενο ἀναφέρει ὅτι «ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διατηρεῖ ἐπιφυλάξεις διὰ κεφαλαιώδη ζητήματα πίστεως καὶ τάξεως, διότι αἱ μὴ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι καὶ Ὁμολογίαι παρεξέκλιναν ἐκ τῆς ἀληθοῦς πίστεως τῆς μᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας» (§ 19).

Ἔμως, οὐδέποτε σὲ συνοδικὸ κείμενο δὲν ὑπῆρξε τόσο γενικὴ καὶ ἐπιπόλαιη ἀναφορὰ σὲ «**παρέκκλιση ἐκ τῆς ἀληθοῦς πίστεως**»

35. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος, σελ. 506 καὶ 425, 433.

36. Θεοδορομία, 18(2016) 3-4, σελ. 648.

37. «Ὡντως προβλήματα συντάξεως καὶ ὑπολογικῆς διατυπώσεως, τὰ ὁποῖα δημιούργησαν δυσκολίας κατανοήσεως τοῦ ὅλου σκεπτικοῦ τοῦ νέου κειμένου, μὲ ἄμεσον ἐπακόλουθον καὶ τὴν προσέγγισιν τοῦ ὅλου περιεχομένου τοῦ κειμένου... Ἐπιπλέον δὲν θὰ πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγει ὅτι αὐτὴ αὐτὴ ἡ χρησιμοποιούμενη ὀρολογία καὶ αἱ γλωσσικαὶ διατυπώσεις, ἐν πολλοῖς νέαι, δημιουργοῦν ἀρκετὰς παρερμηνείας, αἱ ὁποῖαι δικαίως ὀδηγοῦν καὶ εἰς ἄλλας κατανοήσεις», Χρυσόστομος, Μητροπολίτης Μεσσηνίας, «Ἐπόμνημα περὶ τοῦ κειμένου τῆς Ε' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως...», 1.4.16, σ. 3, στὸ <https://www.romfea.gr/images/article-images/2016/04/romfea2/ipomnhm.pdf>.

«σὲ κεφαλαιώδη ζητήματα πίστεως καὶ τάξεως», χωρίς παράλληλα νὰ ἐπισημαίνονται ἐπακριβῶς τὰ σημεῖα τῆς παρέκκλισης.

Ἐπίσης ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ἀντιμετώπισης τῶν κακοδοξιῶν «σὲ κεφαλαιώδη ζητήματα πίστεως καὶ τάξεως» εἶναι ξένος στὸ φρόνημα καὶ τὴν πρακτικὴ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἡ γενικότητα καὶ ἡ ἀσάφεια μετατρέπεται σὲ διγλωσσία καὶ διπλωματία, ὅταν στὴν ἴδια § 19 ἀναφέρεται, ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης «ἐκτιμᾷ θετικῶς» τὰ κείμενα ποὺ ἔχει συντάξει ἢ «Ἐπιτροπὴ Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ ΠΣΕ. Ὅπως ἔχουμε ἐπισημάνει τὸ πλεόν σημαντικὸ κείμενο τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» εἶναι αὐτὸ μὲ τὸν τίτλο «Κείμενο Λίμα, 1982 - Βάπτισμα Εὐχαριστία, Ἰερωσύνη» (BEM-Baptism, Eucharist and Ministry) καὶ εἶναι γεμᾶτο ἀπὸ πλάνες καὶ κακοδοξίες³⁸.

Εἶναι προφανές, ὅτι τὸ φρόνημα ποὺ ἐκφράζει τὸ 6ο κείμενο εἶναι ἐντελῶς ξένο πρὸς τὸ φρόνημα ποὺ ἐκφράζουν τὰ συμβολικὰ καὶ συνοδικὰ κείμενα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

3. Κεντρικὸ καὶ οὐσιῶδες σημεῖο κάθε Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας ἀποτελεῖ ὄχι μόνον ἡ θετικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἀντιθέτου ὀριοθέτηση τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως μὲ τὴν καταδίκη συγκεκριμένων πλανῶν καὶ αἱρέσεων καί, φυσικά, καὶ τῶν ἐκφραστῶν τους. Οὐσιαστικὰ ἡ καταδίκη τῶν αἱρέσεων ἀποτελεῖ ἀναγκαῖα συνέχεια καὶ ἀπαραίτητη συμπλήρωση τῶν συνοδικῶν Ὁρῶν ποὺ ὀριοθετοῦν τὴν πίστη καὶ ὀρίζουν ἐπακριβῶς ποὺ βρίσκεται ἡ ἀποκεκαλυμμένη Ἀλήθεια στὸ συγκεκριμένο θεολογικὸ ζήτημα. «Καταδικάζονταν οἱ ἑτερόδοξοι αἰρετικοί, οἱ ὁποῖοι εἶχαν διαφορετικὴ “δόξα” - πίστη ἀπὸ ἐκείνη ποὺ ἀποκάλυψε ὁ Θεὸς στοὺς Προφῆτες, τοὺς Ἀποστόλους, καὶ τοὺς Ἁγίους»³⁹.

Γιὰ τὴν συνοδικὴ παράδοση, ἡ αἵρεση εἶναι «λοιμώδης νόσος», ἡ ὁποία ἂν δὲν ἀντιμετωπισθεῖ θὰ ἐπεκταθεῖ καὶ θὰ μολύνει ὅλοκληρο τὸν ὄργανισμό. Ἐτσι, μὲ τὴν ὀνομαστικὴ καταδίκη ὄλων τῶν αἱρεσιάρχῶν, ποὺ ἐπαναλαμβάνονταν σὲ κάθε Οἰκουμενικὴ Σύνοδο⁴⁰ παρὰ τὸ γεγονὸς, ὅτι οἱ αἱρεσιάρχες εἶχαν πεθάνει πρὶν

38. π. Ἀν. Γκοτσοπούλου, «Ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης καὶ τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν (ΠΣΕ)», Θεοδρομία, ΙΗ' (2016) τ. 3-4, σελ. 557-565. καὶ [www. impantokratoros.gr/F99804D6.el.aspx](http://www.impantokratoros.gr/F99804D6.el.aspx).

39. Ἰεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 412.

40. Ὁ καθηγητὴς Γρ. Λαρεντζάκης στὴν προσπάθειά του νὰ βρεῖ προηγούμενο σὲ Ὁρθόδοξη Σύνοδο ἡ ὁποία νὰ σιωπᾷ καὶ νὰ μὴν καταδικάζει αἰρετικούς, σημειώνει ὅτι «ἡ ἐν Τρούλλῳ Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὸ 691 δὲν ἀσχο-

ἀπὸ αἰῶνες, ἡ Ἐκκλησία μὲ ποιμαντικὴ στόχευση ἐπεσήμαινε τὸν κίνδυνο ἀπὸ τὸ αἰρετικὸ φρόνημα, τὸ ὁποῖο ἐπιζεῖ καὶ μετὰ τὸ θάνατο τῶν αἰρεσιάρχῶν⁴¹.

Στὴν Κρήτη δὲ συνέβη τίποτα ἀπὸ αὐτὰ: **Καμία ἀναφορὰ σὲ αἰρέσεις ποὺ μολύνουν τοὺς πιστοὺς, καμία ἐπισήμανση τοῦ κινδύνου ἀπὸ τὶς αἰρετικὲς κακοδοξίες, καμία ἀνησυχία ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ καὶ μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας αἰρετικῶν ἀντιλήψεων, καμία φροντίδα καὶ ποιμαντικὴ μέριμνα γιὰ νὰ προσφερθεῖ στοὺς ἑτεροδόξους ἡ «καλὴ ἀνησυχία» καὶ νὰ προσκληθοῦν στὴν Ἀλήθεια τῆς Μίας, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.**

λήθηκε μὲ δογματικὰ θέματα καὶ προφανῶς δὲν κατεδίκασε καμμία αἵρεση» (Γρ. Λαρεντζάκης, Οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι τῆς Α΄ χιλιετίας καὶ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, β΄ μέρος, στὸ <http://anastasiosk.blogspot.gr/2016/11/h.html>).

Ἵσχυρισμὸς αὐτὸς δὲν ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὰ κείμενα τῆς Συνόδου. Μάλιστα, προκύπτει τὸ ἐντελῶς ἀντίθετο: Ὁ 1ος κανόνας τῆς Πενθέκτης, ἀφοῦ ἐπιλαμβάνει ρητῶς τὶς καταδίκες τῶν πρὸ αὐτῆς αἰρετικῶν, ἀναφέρεται ὀνομαστικὰ σὲ ἓνα ἕκαστον ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ «Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς» μέχρι τῶν μονοθελητῶν καὶ καταλήγει: «ἀποβαλλόμενοι τε, καὶ ἀναθεματίζοντες, οὗς ἀπέβαλον, καὶ ἀνεθεμάτισαν, ὡς τῆς ἀληθείας ἐχθροὺς, καὶ κατὰ Θεοῦ φρυαξαμένους κενά, καὶ ἀδικίαν εἰς ὕψος ἐκμελετήσαντας. **Εἰ δέ τις τῶν ἀπάντων μὴ τὰ προειρημένα τῆς εὐσεβείας δόγματα κρατοῖ καὶ ἀσπάζοιτο, καὶ οὕτω δοξάζοι τε, καὶ κηρύττοι, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἰέναι τούτων ἐπιχειροῖ, ἔστω ἀνάθεμα, κατὰ τὸν ἤδη ἐκτεθέντα ὄρον ὑπὸ τῶν προδηλωθέντων ἀγίων καὶ μακαρίων Πατέρων, καὶ τοῦ χριστιανικοῦ καταλόγου, ὡς ἀλλότριος, ἐξωθεῖσθω καὶ ἐκπιπέτω. Ἡμεῖς γὰρ οὔτε προστιθέναι τι, οὔτε μὴν ἀφαιρεῖν, κατὰ τα προορισθέντα, παντελῶς διεγνώκαμεν, ἢ καθ' ὄντιναοῦν δεδυνήμεθα λόγον».**

41. Ὁ καθηγητὴς Γρ. Λαρεντζάκης θέλοντας νὰ δικαιολογήσει, ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης καλῶς δὲν ἀναφέρθηκε σὲ αἰρετικοὺς καὶ δὲν καταδίκασε καμμία κακοδοξία, σημειώνει: «Ἐν εἶχαν λοιπόν, οἱ Οἰκουμενικὲς καὶ ἄλλες Σύνοδοι πρῶτιστο σκοπὸ τὴν καταδίκη τῶν αἰρέσεων καὶ τῶν αἰρετικῶν, ἀλλὰ τὴν διαλεύκανση τῆς ἀληθείας πρὸς σωτηρίαν τῶν πιστῶν. Κατεδίκασαν βεβαίως τὶς αἰρέσεις καὶ τοὺς αἰρεσιάρχες, ἀλλὰ πρῶτιστο μέλημα ἦταν ἡ σωτηρία τῶν πιστῶν, ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀρμονικὴ συνύπαρξη τῶν πιστῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν» (Γρ. Λαρεντζάκης, Οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι τῆς Α΄ χιλιετίας καὶ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, β΄ μέρος, στὸ <http://anastasiosk.blogspot.gr/2016/11/h.html>).

Ἵμως, γιὰ τοὺς Πατέρες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, «ἡ σωτηρία τῶν πιστῶν, ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας» ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴ διπλὴ ὀριοθέτηση τῆς πίστης: **θετικὰ** (διατυπώνοντας τοὺς δογματικοὺς ὄρους) καὶ **ἀρνητικὰ** (καταδικάζοντας τοὺς κακοδόξους καὶ τὶς κακοδοξίες τους). **Αὐτὸ ἐγένε σὲ ὅλες τὶς Οἰκουμενικὲς χωρὶς καμμία ἐξαιρέση!** Κάτι ἤξεραν περισσότερο ἀπὸ ἐμᾶς οἱ Ἅγιοι Πατέρες μὲ τὴν σταθερὴ καὶ πάγια πράξη τους στὶς Οἰκουμενικὲς Σύνοδους.

Δυστυχῶς, ἡ Σύνοδος δὲν υἰοθετεῖ τὶς ἀποστολικὲς ἀνησυχίες, ὅτι ἡ αἴρεση συνιστᾷ τεράστιο πνευματικὸ κίνδυνο, ἀφοῦ ὡς ἄλλη «γάγγραινα» (Β΄ Τιμ. β΄ 18) καὶ «νανάγιον περὶ τὴν πίστιν» (Α΄ Τιμ. α΄ 20) παρασύρει ψυχὰς «πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν» (Β΄ Πέτρ. γ΄ 16). Δὲν υἰοθετεῖ ἡ Κρήτη τὴ διαχρονικὴ καὶ ἔντονη ἀνησυχία τῶν Ἀγίων καὶ Πατέρων γιὰ τὶς καταστροφικὲς συνέπειες τῶν αἱρέσεων.

Ἀντίθετα, ὅπως εὐστοχα ἐπισημαίνει ὁ Μητρ. Ναυπάκτου «στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης πρώτη φορὰ γινόταν προσπάθεια γιὰ τὸ πῶς θὰ ὑπάρξει ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἑτεροδόξους»⁴² μὲ ἀποκορύφωση τὴν γιὰ πρώτη φορὰ σὲ Ὁρθόδοξη Σύνοδο πρόσκληση καὶ τιμητικὴ παράσταση ὡς «παρατηρητὲς» ἐκπροσώπων αἰρετικῶν κοινοτήτων ποὺ πιστεύουν σὲ διδασκαλίες καταδικασμένες ἀπὸ πολλὰς Οἰκουμενικὲς Συνόδους.

Πραγματικά, τὸ φρόνημα τῆς Κρήτης δὲν ἔχει καμία σχέση μὲ τὸ φρόνημα τῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ποιὰ Ὁρθόδοξη Σύνοδο μιμήθηκε ἡ Κρήτη, ὥστε νὰ μὴ ἀναφερθεῖ σὲ αἰρετικοὺς καὶ νὰ μὴ διαχωρίσει τὴ θέση τῆς ἀπὸ αὐτοῦ; Σὲ καμία Ὁρθόδοξη, μόνο στὴ Β΄ Βατικανή, ὅπου καὶ σὲ αὐτὴ δὲν ὑπάρχει ἀναφορὰ σὲ αἱρέσεις καὶ κακοδοξίες! Τὸ φρόνημα τῆς Κρήτης εἶναι πλησιέστερο πρὸς αὐτὸ τῆς Β΄ Βατικανῆς καὶ ὄχι τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Ὁρθοδοξίας.

Θὰ συμφωνοῦσα μὲ τὸν καθηγητὴ Γρ. Λαρεντζάκη, ὅταν λέει, ὅτι «δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διατυπώνεται ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι ἐπειδὴ μία Σύνοδος δὲν καταδίκασε, δὲν εἶναι Σύνοδος»⁴³. Τὸ κρίσιμο ἐρώτημα ποὺ τίθεται δὲν εἶναι ἂν εἶναι Σύνοδος, ἀλλὰ ἂν στοιχεῖται στὸ πνεῦμα καὶ τὸ φρόνημα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἢ τῆς Β΄ Βατικανῆς!

Τέλος, ρωτοῦμε ὅσους πεισματικὰ πασχίζουν νὰ ἀποδώσουν τὴν προσωνομία Ἁγία καὶ Μεγάλη στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης:

1. Οἱ ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς τόνιζαν, ὅτι ἦταν ἐπείγουσα ἀνάγκη ἢ διευκρίνιση τῆς ἐκκλησιολογίας καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας πρέπει νὰ διατυπώσει μὲ σαφήνεια τὴ θέση τῆς ἐναντι τῶν ἑτεροδόξων Χριστιανῶν μὲ τοὺς ὁποίους διαλέγεται. **Μάλιστα** τὰ ζητήματα αὐτὰ εἶχαν τεθεῖ πιεστικὰ καὶ στὶς Πανορθόδοξες

42. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 412.

43. Γρ. Λαρεντζάκης, Οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι τῆς Α΄ χιλιετίας καὶ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, β΄ μέρος, στο <http://anastasiosk.blogspot.gr/2016/11/h.html>.

Προσυνοδικές Διασκέψεις⁴⁴.

Τί ἔκανε γι' αὐτὰ τὰ κρίσιμα θεολογικὰ ζητήματα ἡ Κρήτη; **Τίποτα** ἀπολύτως, ἢ ὀρθότερα ἀπόλυτη ἐκκλησιολογικὴ σύγχυση⁴⁵! **Πῶς**, λοιπόν, θὰ χαρακτηριστεῖ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση Ἁγία καὶ Μεγάλη, ὅπως οἱ Οἰκουμενικές;

2. **Ὅλοι** ὁμολογοῦν, ὅτι οἱ παράλληλες δικαιοδοσίες στὴ Διασπορὰ εἶναι τὸ μεῖζον ζήτημα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ περίμεναν ἐναγωνίως ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος νὰ λύσει τὸ ζήτημα αὐτό. **Μάλιστα** ἡ Δ' Προσυνοδικὴ Διάσκεψη ποὺ συνέταξε τὸν «Κανονισμὸ Λειτουργίας τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Διασπορᾷ», ἀναγνώρισε ὅτι ἡ λύση εἶναι ἀντικανονικὴ καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔθεσε ἔσχατο ὄριο ἰσχύος του τὴν Πανορθόδοξη, ἢ ὁποία θὰ ἐπιλαμβανόταν καὶ θὰ ἔλυε τὸ ζήτημα μὲ βάση τὴν κανονικὴ τάξη⁴⁶.

Τί ἔκανε γι' αὐτὸ ἡ Κρήτη; **Τίποτα** ἀπολύτως! **Ἡ**, μᾶλλον, περιέβαλε μὲ συνοδικὸ κύρος τὴν ἀντικανονικότητα, καθιστώντας τὴν πλέον μόνιμη, καὶ δυσκολεύοντας ἔτι πλέον τὴν ὁποια κανονικῶς καὶ ἐκκλησιολογικῶς ὀρθὴ λύση στὸ μέλλον. **Πῶς**, λοιπόν, θὰ χαρακτηριστεῖ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση Ἁγία καὶ Μεγάλη;

Ε. Ἀποδοχὴ τῆς Συνόδου

Ἀξιωμαθόνευτη εἶναι καὶ ἡ σύγκριση τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων μὲ τὴν Πανορθόδοξη τῆς Κρήτης ὡς πρὸς τὴν ἀποδοχὴ της.

Καθοριστικὸ στοιχεῖο τῶν Συνόδων ἐπιπέδου Ἁγίας καὶ Μεγάλης εἶναι ἡ συμμετοχὴ ὄλων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ ὅταν αὐτὸ δὲν ἔχει καταστρεῖ ἐφικτὸ ἢ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερη ἀποδοχὴ τῶν ἀποφάσεών τους.

Ἔτσι, σὲ ὅσες Οἰκουμενικές Συνόδους δὲν συμμετεῖχαν ὅλες οἱ Ἐκκλησίες σὲ πολὺ σύντομο διάστημα οἱ ἀποφάσεις τους ἔγιναν ἀποδεκτές, ὡς ἐκφράζουσες καὶ τὸ δικό τους ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα. **Ἀναλυτικότερα:**

α) Β' Οἰκουμενικὴ (Κωνσταντινούπολη 381): Παρὰ τὴ μὴ συμ-

44. ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΙΧ, Γ' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, 28.10-9.11.1985, Πρακτικά-Κείμενα, ἔκδ. Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Σαμπεζὺ Γενεύης 2014, σελ. 104-108.

45. Βλ. σημείωση 34.

46. ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΧΙ, Δ' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, 6-13 Ἰουνίου 2009, Πρακτικά-κείμενα, ἔκδ. Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Σαμπεζὺ Γενεύης 2015, σελ. 291.

μετοχή της Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, οἱ δογματικές τῆς ἀποφάσεις ἐγιναν ἀμέσως ἀποδεκτὲς καὶ ἀπὸ τῆ Ρώμῃ τὸ ἐπόμενο ἔτος, κατὰ τὸ ὁποῖο συνεκλήθη τοπικὴ Σύνοδος στὴ Ρώμῃ. **Τὸ** γεγονός ὅτι σὲ ἐπίπεδο Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἢ Β' Οἰκουμενικῆ ἀναφέρεται ὡς Οἰκουμενικῆ γιὰ πρώτη φορὰ στὴ Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνας (451), δὲ σημαίνει ὅτι στὴ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἦταν ἤδη καταγεγραμμένη ὡς Οἰκουμενικῆ, διότι τὸ Σῦμβολο Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως ἦταν ἤδη ἀποδεκτό.

β) Γ' Οἰκουμενικῆ (Ἐφέσου 431): Στὴ Σύνοδο δὲν συμμετεῖχε μόνο ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας καὶ ἀρνήθηκε ἀρχικὰ τὶς ἀποφάσεις τῆς. **Ἐ** Ἀντιοχείας Ἰωάννης γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ καταδικάστηκε ἀπὸ τὴ Σύνοδο καὶ διεκόπη ἡ κοινωνία μὲ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας. **Ἐ** Ὁμως σὲ λιγότερο ἀπὸ δύο χρόνια, μετὰ ἀπὸ ἐντατικὲς συζητήσεις, ὁ Ἀντιοχείας προσυπέγραψε τοὺς Ὅρους τῶν Διαλαγῶν (433), ἀποδεχόμενος, οὐσιαστικὰ τὶς ἀποφάσεις καὶ συνεπακόλουθα τὴν οἰκουμενικότητα τῆς Συνόδου τῆς Ἐφέσου ὑπὸ τὸν Ἅγιο Κύριλλο.

γ) Ε' Οἰκουμενικῆ (Κωνσταντινούπολη 553): Δὲν συμμετεῖχε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, διότι ὁ πάπας Βιγίλιος ἀρνήθηκε νὰ παραστεῖ, γι' αὐτὸ καὶ καταδικάστηκε. **Ἐ** Ὁμως ἀμέσως, ἐντὸς μόλις ἑξαμήνου, ἀποδέχθηκε τὶς ἀποφάσεις τῆς ζητώντας συγγνώμη.

Ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραμματικὴ ἀναφορὰ στὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους καταδεικνύεται, ὅτι δὲν ὑπάρχει καμία σχέση μὲ τὴν Πανορθόδοξη τοῦ 2016.

Ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης εἶναι ἡ μοναδικὴ Σύνοδος ἐπιπέδου Ἀγίας καὶ Μεγάλης, στὴν ὁποία **ὄχι ἀπλῶς δὲν συμμετεῖχε μία τοπικὴ Ἐκκλησία, ἀλλὰ ΑΡΝΗΘΗΚΑΝ ΜΕ ΟΜΟΦΩΝΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΠΟΦΑΣΗ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΑΣΧΟΥΝ** τέσσερες τοπικὲς Ἐκκλησίες ποὺ ἐκπροσωποῦν τὸ 70% τοῦ Ὁρθοδόξου Λαοῦ.

Ἐπιπλέον, πολὺ πιὸ καθοριστικὸ εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι τὰ τέσσερα Πατριαρχεῖα ὄχι μόνο ἀρνήθηκαν νὰ συμμετάσχουν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων μὲ συνοδικὲς τοὺς ἀποφάσεις **ἀρνήθηκαν κατηγορηματικὰ νὰ τὴν ἀναγνωρίσουν ὡς Ἁγία καὶ Μεγάλη καὶ τὶς ἀποφάσεις τῆς ὡς δεσμευτικὲς γιὰ τὴν Οἰκουμενικὴ Ὁρθοδοξία**⁴⁷! **Δὲν ὑπάρχει τέτοιο προηγούμενο στὴν ἱστορία τῶν Οἰκου-**

47. ΑΡΝΗΘΗΚΑΝ ΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΟΥΝ ὡς Ἁγία καὶ Μεγάλη Πανορθόδοξο Σύνοδο (ἀναλυτικότερα βλ. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 707-713):

μενικῶν Συνόδων.

i. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας στὴν ἀπόφαση τῆς 27.6.16 ἀναφέρει: «Θεωρεῖ τὴν Συνάντηση τῆς Κρήτης ὡς μία προκαταρκτικὴ Συνέλευση τῆς Πανορθοδόξου Μεγάλης Συνόδου. Ἀρνεῖται τὴν ἀπόδοση τοῦ συνοδικοῦ χαρακτήρα σὲ ὅποιαν-δήποτε ὀρθόδοξη συνέλευση, στὴν ὁποία δὲν συμμετέχουν ὅλες οἱ Ὀρθόδοξες Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες... Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας, ἐπομένως, ἀρνεῖται τὴν ὀνομασία τῆς Συνελεύσεως τῆς Κρήτης ὡς “Μεγάλης καὶ Πανορθοδόξου Συνόδου” ἢ “Μεγάλης καὶ Ἁγίας Συνόδου”. Ὅλες οἱ ἀποφάσεις, ἀλλὰ καὶ ὅλα ὅσα ἐκδόθηκαν ἀπὸ τὴν Συνέλευση τῆς Κρήτης δὲν δεσμεύουν κατὰ ὅποιονδήποτε τρόπο τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας»!

ii. Τὸ Πατριαρχεῖο Ρωσίας (Ἀπόφαση Ἰ. Συνόδου 15.7.16) «ἡ γενομένη στὴν Κρήτη Σύνοδος εἶναι ἀδύνατο νὰ θεωρεῖται Πανορθόδοξη οὔτε τὰ ἐγγράφα, τὰ ὁποία ἐνέκρινε ἀποτελοῦν ἔκφραση τῆς πανορθοδόξου ὁμοφωνίας». Ἐπιφυλάσσεται γιὰ τὸ θεολογικὸ σχολιασμὸ τῶν ἀποφάσεων τῆς Κρήτης. Ἡ Σύνοδος χαρακτηρίζεται «forum 10 Ἐκκλησιῶν»!

iii. Τὸ Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας, στὴν συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς 15.11.16 ἀναφέρει: «Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνοψίζει τὴν ἀπόφασή της ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Κρήτης δὲν εἶναι οὔτε Μεγάλη, οὔτε Πανορθόδοξη:

1. Λόγω τῆς μὴ συμμετοχῆς σὲ αὐτὴν μίας σειρᾶς Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐξαιτίας ὀργανωτικῶν καὶ θεολογικῶν λαθῶν ποὺ ὑπῆρξαν κατὰ τὴν προετοιμασία της.

2. Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν κειμένων ποὺ ἐγκρίθηκαν ἀπὸ τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης ὀδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι κάποια ἀπὸ αὐτὰ περιέχουν θέσεις ἀντίθετες μὲ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, τὴ δογματικὴ καὶ κανονικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων.

3. Ἀπαιτεῖται περαιτέρω θεολογικὴ συζήτηση καὶ ἐπεξεργασία τῶν κειμένων ὥστε νὰ διορθωθοῦν ἢ νὰ ἀντικατασταθοῦν μὲ νέα ποὺ θὰ εἶναι σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας».

iv. Τὸ Πατριαρχεῖο Γεωργίας μὲ αἰτιολογημένη ἀπόφαση τῆς Ἰ. Συνόδου (10.6.16) δὲν συμμετεῖχε λόγω ἔντονης διαφωνίας μὲ τὰ προσυνοδικὰ κείμενα περὶ Γάμου, Ἀποστολῆ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ κυρίως Σχέσεις μὲ ἑτεροδόξους.

v. Ἀκόμα καὶ τὸ Πατριαρχεῖο Ρουμανίας, ποὺ συμμετεῖχε στὴ Σύνοδο, ἀπεφάνθη ὅτι: «τὰ ἐγγράφα μποροῦν νὰ ἐξηγηθοῦν, νὰ διαφοροποιηθοῦν ἐν μέρει ἢ νὰ ἀναπτυχθοῦν ἀπὸ μία μελλοντικὴ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὡστόσο ἡ ἐρμηνεῖα τους καὶ ἡ σύνταξη νέων συνοδικῶν ἐγγράφων γιὰ διάφορα θέματα δὲν θὰ πρέπει, νὰ γίνῃ κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τοῦ χρόνου, ἀλλὰ οὔτε ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τῆς πανορθοδόξης συναίνεσης, ἀλλίως θὰ πρέπει νὰ ἀναβληθεῖ καὶ νὰ τελειοποιηθεῖ μέχρι νὰ ἐπιτευχθεῖ συναίνεση».

vi. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος (Σύνοδος Ἱεραρχίας 24.11.16). Ὁ εισηγητὴς στὴν Ἱεραρχία πρότεινε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος «νὰ ἀναθέσει σὲ ἀρμοδίαν ἢ καὶ σὲ εἰδικὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν τὴν σὲ βάθος μελέτην καὶ θεολογικὴν ἀποτίμησιν τῶν ἐκκλησιολογικῶν καὶ θεολογικῶν τεκμηριωμένων κειμένων ποὺ ἔχουν ἦδη γραφεῖ καὶ ἐμπεριέχουν εἴτε θετικῆς ἢ καὶ ἐπιφυλακτικῆς θέσεις γιὰ τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. Ὁφείλομεν, ὡς ὑπεύθυνοι καὶ φιλόστοργοι Ποιμένες, μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ ποιμαντικῆς εὐαισθησίας νὰ ἀκούωμεν ὅλες τὶς σοβαρὰς καὶ ἐποικοδομητικὰς θέσεις. Τὸ καταστάλαγμα αὐτῆς τῆς μελέτης, ποὺ θεωρῶ ὅτι ἐκφράζει δυνατὰ ἓνα Συνοδικὸν ἦθος καὶ ποιότητα,

Ἐπίσης, σήμερα, δύο χρόνια μετὰ τὴν Κρήτη, ἀκόμα καὶ στὶς δέκα Ἐκκλησίες ποὺ συμμετεῖχαν ὑπάρχουν ἀρνητὲς τοῦ χαρισματικοῦ χαρακτήρος τῆς Συνόδου, ἀκόμα καὶ ἐπισκοποὶ⁴⁸ καὶ ὁμως σὲ κανένα δὲν ἔχει ἐπιβληθεῖ τὸ ἐλάχιστο ἔστω κανονικὸ ἐπιτίμιο γιὰ τὴν ἄρνηση ἀποδοχῆς τῆς ἀγιοπνευματικῆς ὑποστάσεως τῆς Συνόδου.

Ἀκόμα καὶ στὴ δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπάρχουν σημαίνοντα πρόσωπα (Καθηγούμενοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους) ποὺ ἀρνοῦνται τὶς ἀποφάσεις τῆς Κρήτης καὶ στὴν ἴδια τὸν ἀγιοπνευματικὸ της χαρακτήρα.

Αὐτὸ καὶ μόνο καθιστᾷ σαφές, ὅτι οἱ ἴδιες οἱ συμμετέχουσες Ἐκκλησίες δὲν παίρνουν στὰ σοβαρὰ τὴ συνάντηση τῆς Κρήτης ὡς ἀγιοπνευματικῆς, Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου μὲ κῦρος καὶ ἰσχὺ ὅπως οἱ σοβαρὲς Σύνοδοι τῆς Ἐκκλησίας μας!

Ἄλλὰ καὶ οἱ Ἐκκλησίες ποὺ ὑπέγραψαν στὴν Κρήτη ἔχουν κανονικὴ κοινωνία μὲ τὶς Ἐκκλησίες ποὺ δὲν συμμετεῖχαν καὶ δὲν ἀποδέχονται οὔτε ἀναγνωρίζουν τὴν «Πανορθόδοξη» ὡς ἀγιοπνευματικὴ Σύνοδο!

Τὸ πιὸ τραγελαφικὸ ὁμως εἶναι, ὅτι οἱ τὴν πρώτη εὐθύνη φέροντες γιὰ τὸ πῶς κατάντησε ἡ Κρήτη θέλουν νὰ ἐπιβάλλουν ποινὲς σὲ ὅσους δὲν ἀποδέχονται τὶς ἀποφάσεις της⁴⁹, ἐνῶ οἱ ἴδιοι διὰ

μπορεῖ νὰ βοηθήσει, καταλλήλως ἀξιοποιούμενον, οὐσιαστικῶς καὶ τὴν Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν μας καὶ τὴν Πανορθοδοξίαν συνολικῶς»

vii. Ἀκόμα καὶ πολλοὶ Ἀρχιερεῖς ποὺ συμμετεῖχαν τὴν ἀμφισβητοῦν: **Ἁ** ἐπίσκοπος Μπάτσкас (Σερβίας) Εἰρηναιὸς (Μπούλοβιτς): **«Περὶ τῆς νεωστὶ θριαμβευτικῶς μὲν, οὐχὶ δὲ κατὰ πάντα πειστικῶς ληξάσης ἐν Κολυμπαρίῳ Κρήτης “Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου” τῆς καθ’ ἡμᾶς Ἐκκλησίας, ἥδη μὴ ἀναγνωριζομένης ὡς τοιαύτης ὑπὸ τῶν ἀπουσιασασῶν Ἐκκλησιῶν, χαρακτηριζομένης μάλιστα ὑπ’ αὐτῶν ὡς “συνελεύσεως ἐν Κρήτῃ”, ὑπ’ ἀμφισβήτησιν τιθεμένης καὶ ὑπὸ πλείστων συμμετασχόντων ἐν αὐτῇ ὀρθοδόξων ἀρχιερέων»!**

Ἄδὲν ὑπάρχει προηγούμενο Ὀρθοδόξου Συνόδου ποὺ νὰ ἀμφισβητεῖται τόσο ἐντονα ἀπὸ τόσες Τοπικὲς Ἐκκλησίες. **Ἄ**ν θέλουμε νὰ εἴμαστε στοιχειωδῶς σοβαροὶ θὰ πρέπει νὰ σταματήσῃ τὸ «παραμῦθι» περὶ «πανορθοδόξου» Συνόδου!

48. Ἀκόμα καὶ πολλοὶ Ἀρχιερεῖς ποὺ συμμετεῖχαν τὴν ἀμφισβητοῦν: **Ἁ** ἐπίσκοπος Μπάτσкас (Σερβίας) Εἰρηναιὸς (Μπούλοβιτς): **«Περὶ τῆς νεωστὶ θριαμβευτικῶς μὲν, οὐχὶ δὲ κατὰ πάντα πειστικῶς ληξάσης ἐν Κολυμπαρίῳ Κρήτης “Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου” τῆς καθ’ ἡμᾶς Ἐκκλησίας, ἥδη μὴ ἀναγνωριζομένης ὡς τοιαύτης ὑπὸ τῶν ἀπουσιασασῶν Ἐκκλησιῶν, χαρακτηριζομένης μάλιστα ὑπ’ αὐτῶν ὡς “συνελεύσεως ἐν Κρήτῃ”, ὑπ’ ἀμφισβήτησιν τιθεμένης καὶ ὑπὸ πλείστων συμμετασχόντων ἐν αὐτῇ ὀρθοδόξων ἀρχιερέων»!**

49. Ἡ ἀπὸ 18.11.2016 ἐπιστολὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Βαρθολομαίου

τοῦ Κανονισμοῦ Λειτουργίας τῆς Συνόδου ἄφησαν στὴ διακριτικὴ εὐχέρεια τῶν συνοδικῶν μελῶν τῆς νὰ μὴν τὶς ἀποδεχθοῦν καὶ νὰ μὴν τὶς ὑπογράψουν (βλ. Κανονισμὸς ἄρθρο 12 § 2-3)!

Καὶ μία ἀκόμα σημαντικὴ λεπτομέρεια: Ἀσφαλῶς καὶ δὲν μᾶς διαφεύγει ὅτι καὶ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους ὀρισμένοι τὶς πολέμησαν πολὺ ἔντονα (χαρακτηριστικὰ παραδείγματα: οἱ Α΄, Γ΄, Ζ΄ Οἰκουμενικὲς).

Εἶναι ὁμως ἐξίσου σημαντικὸ νὰ τονιστεῖ ὅτι στὶς περιπτώσεις αὐτὲς τὰ ἐκκλησιολογικὰ «ἀντανεκλαστικὰ» τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ λειτουργοῦσαν ἄμεσα καὶ ἔτσι μεγάλες Πατερικὲς μορφὲς ἔσπευσαν νὰ τὶς ὑπεραπιστοῦν, γιατί Χάριτι θεία κατάλαβαν ὅτι οἱ Σύνοδοι αὐτὲς ἦταν ἀγιοπνευματικὲς:

Ὁ Μ. Ἀντώνιος ἄφησε τὴν ἔρημο γιὰ νὰ ὑπερασπιστεῖ τὴ Νί-

πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν Ἱερώνυμον:

«Ὁθεν, παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς μετασχούσης τῆς ἐν Κρήτῃ Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου καὶ συναποφασισάσης καὶ συνυπογραψάσης πάντα τὰ Συνοδικὰ κείμενα ὅπως, εἰς ἐφαρμογὴν τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνόδου ταύτης, καθ' ἣν **τὰ κείμενα ταῦτα τυγχάνουσι δεσμευτικὰ διὰ πάντας τοὺς Ὁρθοδόξους πιστούς, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς** (βλ. Κανονισμὸν Ὁργανώσεως καὶ Λειτουργίας τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἄρθρον 13, παρ. 2), λάβητε τὰ προσήκοντα μέτρα καὶ προβῆτε εἰς τὰς δεούσας συστάσεις πρὸς τοὺς εἰρημένους κληρικοὺς καὶ πρὸς τὰ συγκεκριμένα στελέχη ἵνα παύσωσι νὰ ἐνεργῶσιν ἀντιεκκλησιαστικῶς καὶ ἀντικανονικῶς, νὰ σκανδαλίζωσι ψυχάς, “ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανε”, καὶ νὰ προκαλῶσι προβλήματα εἰς τὴν ἐνιαίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.... οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἔχομεν ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θέλετε ἐνεργῆσαι τὸ δέον, κατὰ τὴν κανονικὴν ἀκρίβειαν, καὶ προβῆ εἰς τὰς δεούσας πρὸς τοὺς εἰρημένους κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς ἐκκλησιαστικὰς συστάσεις καὶ προτροπὰς, ἵνα μὴ δίδωσιν ἀφορμὰς εἰς “σκάνδαλα”, ἐπὶ ἀπειλῇ ἐπιβολῆς, ἐν περιπτώσει μὴ ἀνανήψεως, τῶν προβλεπόμενων ὑπὸ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων κυρώσεων, πρὸς θεραπείαν τῶν διὰ τῆς συμπεριφορᾶς αὐτῶν προκαλουμένων εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας μολώπων.... **Πρὸς** τούτοις, ὡσαύτως παρακαλοῦμεν θερμῶς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ὅπως ἐπιστήσῃ ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν τῶν προκαλούντων διὰ δηλώσεων καὶ ἐγκυκλίων αὐτῶν ἀναστάσεων εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς τῶν ἀνωτέρω ρηθέντων Μητροπολιτῶν Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας καὶ Πειραιῶς, σὺν τῇ δηλώσει ὅτι ἐὰν δὲν ἀνανήψωσι καὶ δὲν ἐλθωσιν εἰς ἑαυτοὺς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θέλει ἀντιμετωπίσῃ τὸ δημιουργούμενον πρόβλημα διὰ τῆς διακοπῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ μυστηριακῆς κοινωνίας μετ' αὐτῶν, ὡς προκαλούντων τὴν κοινὴν εὐθύνην καὶ τὸ χρέος πάντων τῶν Ὁρθοδόξων Ποιμένων πρὸς διασφάλισιν τῆς ἐνότητος, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐνιαίας μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

καία, ὁ Ἅγιος Δαλμάτιος⁵⁰ **κατόπιν θεοφανείας** βγήκε ἀπὸ τὸ μοναστήρι του μετὰ ἀπὸ 48 χρόνια ἐγκλειστοῦ βίου καὶ ἠγήθηκε συλλαλητηρίου κληρικῶν, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν γιὰ νὰ ὑπερασπιστεῖ τὴν Γ΄ Οἰκουμενικὴ ἐνώπιον τοῦ Αὐτοκράτορα, ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Στυλίτης παρενέβη ὑπὲρ τῆς Γ΄ Οἰκουμενικῆς, ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ὑπερασπίστηκε μαρτυρικὰ τὴν Ζ΄ Οἰκουμενικὴ. Ἐπισημάνω ὁ Μ. Ἀντώνιος ἢ ὁ Ἅγιος Δαλμάτιος ἢ ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Στυλίτης δὲν εἶχαν οὔτε τὴ στοιχειώδη μόρφωση, πολλῶ μᾶλλον ἐπιστημονικὲς «θεολογικὲς» γνώσεις. Ἐχοντας ὁμως φωτισμένο νοῦ, ἐνήργησε ἡ Χάρις καὶ πλήρεις τῆς ἐμπειρίας Τῆς μπόρεσαν νὰ θεολογήσουν ἀληθῶς καὶ νὰ καταστοῦν τὰ σκευὴ τοῦ Πνεύματος, τὰ ὁποῖα συνέβαλαν στὴν ἀποδοχὴ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση.

Ἄς ἀπαντήσουν οἱ ὑπερασπιστὲς τῆς Κρήτης: Ποιά σύγχρονα πνευματικὰ καὶ πατερικὰ ἀναστήματα ὑπερασπίζονται τὶς θεολογικὲς ἀποφάσεις τῆς Κρήτης; Ποιά χαρισματικὰ σημεῖα ἔχουμε ποὺ νὰ ἐπιμαρτυροῦν ὅτι Κρήτη συγκαταλέγεται στὶς Ἁγίες καὶ Μεγάλες;

Ἄν ὑπάρχει προηγούμενο Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου ὅπου τὸ 70% τῶν Ὁρθοδόξων, κανονικῶς ἐκφραζόμενο διὰ τῶν τοπικῶν τοῦ Ἐκκλησιῶν, δὲν ἐκπροσωπήθηκε καὶ δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἀγιοπνευματικὴ διάσταση τῆς Κρήτης.

Γιὰ ποιά «Πανορθόδοξη» μιλάμε; Ὑπῆρξε στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας τέτοια ἀπαξίωση σὲ ἀγιοπνευματικὴ Σύνοδο;

Καὶ ὁμως ἡ Κρήτη κάτι θυμίζει ἀπὸ τὴν Ζ΄ Οἰκουμενικὴ...

Ἄναφερθήκαμε πολὺ ἐπιγραμματικὰ σὲ ὀρισμένες ἀπὸ τὶς θεμελιώδεις διαφορὲς ποὺ ὑπάρχουν μεταξύ τοῦ φρονήματος τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ αὐτοῦ τῆς Κρήτης.

Καὶ ὁμως, στὰ πρακτικὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὑπάρχει μία ἀναφορὰ ἢ ὁποῖα, mutatis mutandis, θὰ ταίριαζε στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης:

Στὴν 6η συνεδρίαση τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, κατὰ τὴν ἀναίρεση σημεῖο πρὸς σημεῖο τοῦ ὅρου τῆς Ληστρικῆς ἐναντίον τῶν εἰκόνων ἐν Ἱερεῖα Συνόδου (754 μ.Χ.), ὁ Ἅγιος Ταράσιος, θέλοντας νὰ προσβάλει τὴν οἰκουμενικότητά της, σχολίασε τὴν ἐπικεφαλίδα «Ὁρος τῆς ἀγίας μεγάλης καὶ οἰκουμενικῆς Συνόδου» (τῆς ἐν Ἱερεῖα), καὶ συγκεκριμένα τὸν αὐτοχαρακτηρισμὸ

50. Πρακτικά, τ. Α΄ σελ. 632-633, Mansi 4, 1428-1429, ACO 1,1,2,65-69.

της ὡς «ἀγίας μεγάλης καὶ οἰκουμενικῆς», καὶ διερωτήθηκε:

«πῶς δ' αὖ μεγάλη καὶ οἰκουμενική, ἦν οὔτε ἐδέξαντο, οὔτε συνεφώνησαν οἱ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν πρόεδροι, ἀλλ' ἀναθέματι ταύτην παρέπεμψαν; Οὐκ ἔσχεν συνεργὸν τὸν .. τῆς Ῥωμαίων πάπαν, ... οὔτε συμφρονοῦντας αὐτῇ τοὺς πατριάρχας τῆς Ἑω, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ τῆς Ἁγίας Πόλεως, ... Ὅντως καπνὸς ἀχλύος πλήρης, σκοτίζων ὀφθαλμοὺς ἀφρόνων, ὁ λόγος αὐτῶν, καὶ οὐχὶ λύχνος τεθεὶς ἐπὶ τὴν λυχνίαν τοῦ φωτίζειν τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Διότι ... ὡς ἐν παραβύστω τὰ αὐτῶν ἐλαλήθη, καὶ οὐκ ἐπάνω τοῦ τῆς ὀρθοδοξίας ὄρους. ... Ἐβδόμη δὲ πάλιν πῶς, ἢ μὴ συμφωνήσασα ταῖς πρὸ αὐτῆς ἐξ ἀγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς συνόδοις;».

Εἶναι ἐξαιρετικὰ θλιβερὸ καὶ τραγικὸ νὰ διαπιστώνουμε ἐμεῖς σήμερα μετὰ ἀπὸ 1.200 χρόνια, ὅτι τὰ λόγια τοῦ Ἁγίου Ταρασίου στὴν Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο μποροῦν, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, νὰ ἐφαρμοστοῦν ἐν πολλοῖς στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης, σὲ ἓνα γεγονός ποὺ ἀναμενόταν μὲ πολλὲς προσδοκίες ὡς τὸ μέγα γεγονός τῆς ἀνὰ τὴν Οἰκουμένη Ὀρθοδοξίας.

Διερωτῶμαι, λοιπόν, μαζί μὲ τὸν Ἅγιο Ταράσιο προσαρμόζοντα τὸ λόγο του στὴ σημερινὴ πραγματικότητα:

«πῶς δ' αὖ αγία καὶ μεγάλη ἦν οὔτε ἐδέξαντο, οὔτε συνεφώνησαν οἱ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν πρόεδροι, ἀλλ' ἀναθέματι ταύτην παρέπεμψαν; Οὐκ ἔσχεν... συμφρονοῦντας αὐτῇ τοὺς πατριάρχας τῆς Ἑω, Ἀντιοχείας, Ῥωσίας, Βουλγαρίας καὶ τῆς Γεωργίας, ἢ τοὺς σὺν αὐτοῖς μύστας καὶ Ἀρχιερεῖς... Ὅντως καπνὸς ἀχλύος πλήρης, σκοτίζων ὀφθαλμοὺς ἀφρόνων, ... ὡς ἐν παραβύστω τὰ αὐτῶν ἐλαλήθη, καὶ οὐκ ἐπάνω τοῦ τῆς ὀρθοδοξίας ὄρους. ... Ἁγία καὶ Μεγάλη δὲ πάλιν πῶς, ἢ μὴ συμφωνήσασα ταῖς πρὸ αὐτῆς ἐπὶ ἀγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς συνόδοις;»!

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση, ποὺ κατὰ μυστικὸ καὶ ἄρρητο τρόπο καθοδηγεῖται ἀπὸ τὸ Πανάγιο Πνεῦμα, καλεῖται νὰ ἀποφανθεῖ τελεσιδίκα καὶ τὴν ἀπόφασή της εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ τὴν ἀκολουθήσουμε ὅλοι, ἢ γιὰ νὰ δανεισθῶ τὴν κατακλείδα τῆς ὁμιλίας τοῦ Μητρ. Σεργῶν κ. Θεολόγου, ἐνώπιον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος:

«Τελικῶς, πολυσέβαστοι Πατέρες, ἢ ὅποια ἀξιολογική, μὲ ἐκκλησιολογικούς, ἀγιοπνευματικούς καὶ ποιμαντικούς πάντοτε ὄρους προσέγγισης τῆς ἐν Κολυμπαρίῳ Κρήτης συνελθούσης Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἐπαφίεται στὴν νηφαλίως καὶ ἀδεκάστως ἐνεργοῦσαν ἱστορίαν καὶ κυρίως στὴν ἐρηργοροῦσαν καὶ ἐνθεον συνείδησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος»⁵¹.

□

51. Ἱεροθέου, Μητρ. Ναυπάκτου, Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, σελ. 712.